

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра адміністративного права та адміністративного процесу

КЕЙС

заняття на тему

«Профілактична (превентивна) робота дільничного офіцера поліції» 2.7.

Підвищення кваліфікації (короткострокове)
поліцейських – дільничні офіцери поліції

Інформація про викладача:
к.ю.н., доцент Мороз
Оксана Богданівна
0674574766

Тема
«Профілактична (превентивна) робота дільничного офіцера поліції»
10 год-5л-5практ.

ТЕМА 2.7.1. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера поліції з особами, які схильні до вчинення правопорушень та перебувають на превентивних обліках у поліції

Лекція – 1 год.

Практичне заняття – 1 год.

Навчальна мета: формування поняттєво-категоріального апарату з відповідної теми лекції, а також систематизованих стійких знань слухачів про індивідуально-профілактичну роботу дільничного офіцера поліції з особами, які схильні до вчинення правопорушень та перебувають на превентивних обліках у поліції, а також форми індивідуально-профілактичного впливу на підоблікових осіб.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків професійної діяльності, вміло застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час організації роботи уповноважених підрозділів.

Розвивальна мета: розвинути здібності керівника у здійсненні організації діяльності підпорядкованого підрозділу, що уповноважений проводити профілактику правопорушень.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

План лекції (навчальні питання):

1. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера з особами, які схильні до вчинення правопорушень.
2. Форми і методи індивідуально-профілактичного впливу на осіб, схильних до вчинення правопорушень.

1. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера з особами, схильними до вчинення правопорушень

Значну роль в забезпеченні публічної безпеки і порядку відіграють дільничні офіцери поліції, які є представниками Національної поліції на адміністративних дільницях, що обслуговуються ними. Вони попереджають правопорушення, ведуть боротьбу зі злочинністю, здійснюють нагляд за додержанням нормативних актів, які регулюють публічний порядок і безпеку, вживають заходів щодо охорони державної та особистої власності, забезпечують захист прав і законних інтересів громадян. Першорядна роль у реалізації цих завдань належить здійсненню дільничними офіцерами поліції

індивідуально-профілактичної роботи, від ефективності їх превентивної діяльності залежить захист прав і свобод громадян від протиправних посягань.

Служба дільничних офіцерів поліції є центральною ланкою у системі профілактики злочинів та адміністративних правопорушень, яка здійснюється органами Національної поліції. Дільничні офіцери поліції є посадовими особами, які ближче за всіх інших поліцейських розташовані до населення та акумулюють у своїх руках значні функції профілактики на закріплених ділянках.

Індивідуальна профілактика є важливою частиною діяльності державних органів та громадських організацій, які ведуть боротьбу не тільки з адміністративними проступками, а й з усіма правопорушеннями.

Мета даного виду профілактики є своєчасне виявлення осіб, від яких можна очікувати вчинення адміністративних проступків та інших правопорушень, виховний вплив на таких осіб та оточуюче їх мікросередовище, прийняття інших заходів (у разі необхідності - примусу), для того щоб адміністративні проступки не були вчинені.

Індивідуальна профілактична робота – комплекс заходів щодо конкретних осіб, схильних до вчинення правопорушень, та осіб, які перебувають на обліках в органах поліції, з метою попередження вчинення ними злочинів та інших правопорушень.

Під **індивідуальною профілактикою** розуміють цілеспрямований, організований, виховний вплив на свідомість, почуття, волю осіб, які піддаються профілактиці, з метою усунення, нейтралізації, блокування наявних у них негативних якостей (протиправних цілей, антигромадських поглядів, звичок), що поєднується з одночасним формуванням позитивних якостей, властивостей, стереотипів та навичок законослухняної поведінки.

Індивідуальна профілактика містить комплекс заходів, спрямованих на:

- усунення факторів, які негативно впливають на особу і можуть призвести до формування в неї антисоціальної спрямованості та протиправної поведінки;
- зміни в особі антисоціальних поглядів, звичок, інтересів, що може попередити вчинення особою не тільки адміністративних проступків, але й інших правопорушень, зокрема злочинів;
- застосування невідкладних заходів з попередження підготовлюваних правопорушень та припинення спроб їх вчинення.

Необхідність індивідуальної профілактики зумовлюється цілим рядом причин. По-перше, в реальній дійсності – це ті негативні фактори, які є елементами мікросередовища особи, сприяють її переходу на антисоціальні позиції. По-друге, це наявність певних недоліків та помилок виховного та контролюючого впливу соціального середовища.

Індивідуальна профілактика включає у себе ряд послідовних, взаємопов'язаних стадій:

- виявлення осіб, від яких можливо очікувати вчинення злочинів;
- спостереження за такими особами;
- здійснення профілактичного впливу.

До заходів індивідуальної профілактики відносяться:

- роз'яснення суспільної небезпечності поведінки особи, яка скоїла правопорушення, та усне її попередження про неприпустимість протиправних і антигромадських дій;
- офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки;
- профілактичний облік в відділенні поліції і здійснюванні у зв'язку з цим заходи;
- адміністративний нагляд органів Національної поліції;
- соціальна реабілітація.

2. Форми і методи індивідуально-профілактичного впливу на осіб, схильних до вчинення правопорушень.

Основними методами здійснення профілактики правопорушень у сучасних умовах необхідно вважати:

- **виховні**, тобто сукупність засобів за допомогою яких здійснюється цілеспрямований вплив на свідомість та поведінку особи, формування в неї необхідних якостей особистості. Ці методи в свою чергу розділяються на **три групи**: методи формування свідомості, які включають роз'яснення та приклад; методи формування позитивного досвіду в процесі діяльності, які включають воливі суспільної думки; методи приучення та вправи, методи заохочення та покарання;
- **психологічні**, які включають **емпіричні** методи (спостереження, експеримент, психодіагностичні (тести, анкети, соціометрія, бесіда), аналіз результатів діяльності та біографічний методи) та **методи корекції** (аутотренінг, соціально-психологічний тренінг, засоби психотерапевтичного впливу, навчання бажаним засобам поведінки та подолання небажаних);
- **економічні**, які не передбачають „адміністрування”, але використовуються державним органом, набувають обов'язкового характеру наслідки невиконання виявляються у матеріальних збитках, упущеній вигоді, грошових компенсаціях тощо.
- **адміністративні** (переконання, примус контролю, координації, субординації, зобов'язуючий, уповноважуючий, забороняючий, імперативний, делегуючий, рекомендаційний, диспозитивний);
- **просвітницькі** (лекції, круглі столи, конференції, на яких висвітлюються причини вчинення правопорушень, умови, які їм сприяють тощо)
- **технічні методи** профілактики, до яких відносяться різні технології, правила, засоби і прилади, що перешкоджають вчиненню правопорушень (наприклад, встановлення засобів охоронної сигналізації; замикаючих пристроїв тощо);
- **організаційні методи** профілактики правопорушень покликані сприяти зниженню або мінімізації криміногенних наслідків від непрофесійної організаційно-управлінської діяльності. Наприклад, заходи для удосконалювання процесів керованої міграції населення країни, по відпрацьовуванню діючого і матеріально-забезпеченого механізму соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі, по формуванню правильних

критеріїв оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, які б не стимулювали „ігри зі статистикою” на грані карних злочинів (приховування злочинів від обліку, завищення відсотку розкритих злочинів тощо).

– **правові методи** профілактики правопорушень, сприяють нейтралізації умов здійснення конкретних правопорушень (наприклад, норми, які регламентують порядок придбання і зберігання зброї), методи, стимулюючі до дій, що перешкоджають або припиняють здійснення правопорушень (це норми кримінального права та адміністративно-деліктного права про добровільну відмову від вчинення правопорушення, необхідну оборону тощо), та норми, регламентуючі процес попередження правопорушень.

У профілактичній роботі дільничного офіцера поліції можна виділити наступні методи, які доцільно вживати в процесі попередження правопорушень із боку учасників соціально-побутового конфлікту: надання допомоги; переконання; впливу на оточуюче мікросередовище; примусу.

Метод переконання – це комплекс виховних заходів, який застосовується з метою зміни антигромадського напрямку поведінки особи, що стоїть на обліку, розрахований на мобілізацію всіх позитивних якостей людини з урахуванням віку, освіти, сімейного стану, роду занять, матеріального стану, поглядів, переконань, інтересів, інтелектуальних, емоційних і вольових якостей.

Реалізуючи метод переконання, дільничний офіцер поліції повинен пам'ятати, що настання позитивних змін у свідомості учасників конфлікту є результатом впливу цілого ряду чинників.

Це і проведення бесід, і залучення представників громадськості для проведення виховної роботи з правопорушником як індивідуально, так із залученням колективу, колег по роботі.

Метод надання допомоги передбачає реальну допомогу в працевлаштуванні, покращенні житлових умов, організації дозвілля, у встановленні соціально-корисних контактів, зацікавленні занять за інтересами (гуртки, секції) і т.д.

Метод впливу на оточуюче мікросередовище має на увазі: організацію впливу на осіб, які провокують конфліктні ситуації у сфері сімейно-побутових відносин; надання допомоги при зміні місця проживання, праці.

Метод примусу – винесення офіційного застереження про неприпустимість антигромадської поведінки та захисного припису; обмеження в дієздатності осіб, що зловживають спиртними напоями; громадський вплив на скоєне правопорушення; застосування заходів адміністративного впливу; притягнення до кримінальної відповідальності.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Вирішення та обговорення тестових завдань.
2. Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1

До дільничного офіцера поліції надійшло анонімне повідомлення про зберігання за місцем проживання наркотичних засобів громадянином С., у

відношенні якого було встановлено адміністративний нагляд та обмеження «Заборона виходу з будинку (квартири) у визначений час, який не може перевищувати восьми годин на добу».

Здійснюючи перевірку анонімного повідомлення дільничний офіцер провів обшук помешкання піднаглядного С. та доставив його до поліцейського відділку для з'ясування обставин.

Завдання. Чи перераховані вище заходи відносяться до індивідуально – профілактичної роботи дільничного офіцера? Якщо так, то який із відомих вам методів проведення профілактичної роботи використав дільничний офіцер? Визначте правомірність дій дільничного офіцера?

Ситуаційне завдання 2

Дільничний офіцер при обході своєї адміністративної дільниці, біля магазину «Продовольчі товари» зустрів 14-літнього Макарова Євгена на прізвище «Челентано», який співав під гітару пісні, заробляючи у перехожих копійки. Вказаний неповнолітній, неодноразово затримувався працівниками поліції та соціальних служб і повертався матері під нагляд. Остання працювала на декілька роботах і вплинути на сина не могла. Зі слів неповнолітнього – своєю діяльністю він намагався допомогти матері.

Завдання. Дії дільничного офіцера у вказаній ситуації? Які форми індивідуально-профілактичного впливу на неповнолітніх осіб та їх батьків потрібно використати в своїй діяльності дільничному офіцеру?

Ситуаційне завдання 3

До дільничного офіцера звернувся представник політичної партії щодо надання допомоги в охороні громадського порядку на території поліцейської дільниці де розташовано їх офіс. Йому пообіцяли виділити в службове користування легковий автомобіль з логотипом політичної партії для негайного реагування на правопорушення та забезпечити паливом із розрахунку 30 літрів на добу.

Завдання. Як повинен відреагувати дільничний офіцер поліції? Чи підпадає така взаємодія під роботу з населенням та громадськими формуваннями на адміністративній дільниці щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки, профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю?

Ситуаційне завдання 4

До начальника поліції звернувся громадянин К. зі скаргою на дільничного офіцера поліції, який щодня, на прохання його дружини, на протязі місяця заходить до нього за місцем проживання і в присутності рідних проводить профілактичні бесіди про неприпустимість протиправної поведінки. Громадянин К. вважає, що дільничний офіцер поліції порушує його конституційні права на невтручання в особисте і сімейне життя, яке закріплене в ст. 32 Конституції України.

Завдання. Чи правомірно діяв дільничний офіцер поліції? До яких із видів профілактичної роботи дільничного офіцера поліції відносяться профілактичні бесіди про неприпустимість протиправної поведінки?

Ситуаційне завдання 5

Дільничний офіцер поліції перебуваючи у відпустці святкував свій день народження з друзями в кафе. Його увагу привернули двоє невідомих осіб, які знаходилися за сусіднім столом та голосно говорили, а іноді сварилися, використовуючи нецензурну лексику. Дільничний офіцер поліції прийняв рішення перевірити документи невідомих осіб. Останні відмовилися їх показувати, вказуючи на неправомірні дії дільничного офіцера поліції, оскільки він знаходився в стані алкогольного сп'яніння.

Завдання. Чи правомірні дії дільничного офіцера поліції? Чи входить до завдань дільничного офіцера профілактика правопорушень в неробочий час? До якого із видів профілактичної роботи дільничного офіцера відноситься вказана ситуація?

Контрольні питання:

1. Заходи індивідуально – профілактичної роботи дільничного офіцера.
2. Методи проведення профілактичної роботи дільничного офіцера.
3. Форми індивідуально-профілактичного впливу в діяльності дільничного офіцера.
4. Види профілактичної роботи дільничного офіцера.
5. Здійснення профілактичного обліку в територіальних органах поліції.
6. Вік з якого може бути взято особу на профілактичний облік в органі поліції.
7. Профілактичний облік неповнолітніх.
8. За яких умов беруться особи на профілактичний облік в органах поліції.
9. Які категорії осіб дільничний офіцер поліції ставить на профілактичний облік.
10. Фіксація інформації про осіб, які виношують наміри вчинити злочини або їх вчинили, схильних до вчинення інших правопорушень.

ВИСНОВКИ

Дільничний офіцер є представником органу НПУ на поліцейській дільниці, завданнями якого є: проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи серед жителів поліцейської дільниці, охорона публічного порядку та забезпечення публічної безпеки на території, що обслуговується; робота з населенням та громадськими формуваннями на поліцейській дільниці щодо охорони публічного порядку й публічної безпеки, профілактики правопорушень та потидії злочинності; участь разом з іншими службами та підрозділами НПУ у виявленні, попередженні, припиненні адміністративних правопорушень та злочинів, а також у розкритті злочинів, учинених на території поліцейської дільниці.

Дільничного офіцера поліції як суб'єкта адміністративної діяльності Національної поліції України характеризують його владно-публічні та публічно-сервісні повноваження.

ДОП займає особливе місце тому, що поєднує і забезпечує: охорону публічної безпеки та порядку, здійснює адміністративний нагляд, попереджує, припиняє та притягує до відповідальності осіб, які вчинили правопорушення, попереджує правопорушення серед неповнолітніх тощо.

В основу діяльності дільничних офіцерів поліції на сучасному етапі державотворення та розвитку правоохоронних органів повинно бути покладено засади адміністративно-суспільного партнерства з вектором роботи, спрямованої на тісну співпрацю та взаємодію з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями, профілактичну орієнтованість заходів, що ними застосовуються, використання публічносервісного інструментарію діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (Закони України).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Додаток до № 51. Ст. 1122. (Закони України).

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. (Закони України).

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Закони України).

5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 52. Ст. 455. (Закони України).

6. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. N 35. Ст. 517. (Законодавство України).

7. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

8. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. (Законодавство України).

9. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

10. Про затвердження інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.04.2017 р. №650 (Законодавство України).

11. Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 19.06.2020 № 468. (Законодавство України).

12. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку

кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: МВС України від 25.02.2019 р. № 124. (Законодавство України).

13. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 р. № 622. (Законодавство України).

14. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 р. № 100. (Законодавство України).

15. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України, Держдепартамент вик.покарань від 04.11.2003 р. № 1303/203. (Законодавство України).

16. Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: Наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 р. № 272/5. (Законодавство України).

17. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 р. № 1376. (Законодавство України).

18. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. (Законодавство України).

19. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. (Законодавство України).

II. Основна література:

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчально-методичний посібник. / уклад. : М.В. Корнієнко, А.Г. Пишна, А.А. Десятник; Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021. 236 с.

2. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч. метод. посібник. Трачук П. А., Тимчак В. В. Ужгород: Вид-во ПП Данило С. І., 2020. 144 с.

3. Адміністративна діяльність Національної поліції щодо запобігання вчинення адміністративних правопорушень дітьми: монографія / Є. С. Зеленський, І. С. Кравченко. Дніпро: ДДУВС, 2020. 154 с.

4. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник / Ю. О. Лісіцина, І. Р. Серкевич, Г. З. Яремко та ін.; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.

5. Аброськін В. В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навч. посіб. / В.В. Аброськін. К.: ФОП Лопатіна О.О., 2019. 212 с.

6. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія / Р. В. Миронюк. Дніпро: ДДУВС, 2020. 134 с.

7. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.

8. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін. ; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.

9. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки ; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.

10. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

11. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей: монографія / І.П. Катеринчук, Х.П. Ярмачі, М.М. Заїка, О.М. Ткаленко. Одеса: ОДУВС, 2016. 178 с.

12. Алгоритм дій працівника патрульної поліції на місці події: методичні рекомендації / Д.С. Афонін. Одеса: ОДУВС, 2016. 48 с.

13. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: навчальний посібник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; заг.ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 512 с.

14. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Д.П. Калаянов, К.С. Ізбаш, Є.В. Додін та ін.; за заг. ред. С.В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 544 с.

15. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / С.В. Петков, М.В. Лошицький, А.А. Манжула. К.: Центр навчально-методичної літератури, 2015. 240 с.

16. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глухверя та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.

17. Поліцейська діяльність та поліцейські послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: моногр. / Циганов О.Г., Бабич І.С., Бурбій А.В.. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 196 с.

18. Пугач А.В. Теорія і практика застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: монографія / А. В. Пугач, А. О. Собакарь. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 196 с.

III. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
6. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
7. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>
8. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>
9. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
10. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>

ТЕМА 2.7.2. Методи одержання даних дільничним офіцером поліції про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на адміністративній дільниці особами, які перебувають на профілактичних обліках у поліції

Лекція – 1 год.
Практичне заняття – 1 год.

Навчальна мета: формування поняттєво-категоріального апарату з відповідної теми лекції, а також систематизованих стійких знань слухачів про методи одержання даних дільничним офіцером поліції про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на адміністративній дільниці особами, які перебувають на профілактичних обліках у поліції.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків професійної діяльності, вміло застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час організації роботи уповноважених підрозділів.

Розвивальна мета: розвинути здібності керівника у здійсненні організації діяльності підпорядкованого підрозділу, що уповноважений проводити профілактику правопорушень.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

План лекції (навчальні питання):

1. Методи одержання даних дільничним офіцером поліції про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на поліцейській дільниці.
2. Фіксація інформації про осіб, які виношують наміри вчинити злочини або їх вчинили, схильних до вчинення інших правопорушень.
3. Виявлення та спостереження за способом життя окремих категорій осіб, які перебувають на превентивних обліках в територіальних органах поліції.

1. Методи одержання даних ДОП про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на адміністративній дільниці.

Одержання даних ДОП про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на адміністративній дільниці може здійснюватися:

2.1. шляхом співпраці (взаємодії) з громадою, окремими мешканцями дільниці, представниками органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськими формуваннями.

Наприклад: ДОП у бесідах (зустрічах) з населенням, здійснюючи поквартирний обхід, здійснюючи обхід дільниці та спільне патрулювання з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку, патрульною службою, може отримувати інформацію та виявляти осіб, які схильні до вчинення правопорушень;

Наприклад: під час обходу адміністративної дільниці ДОП повинен здійснювати перевірку під'їздів будинків, горищ та підвальних приміщень з метою виявлення осіб, схильних до вчинення правопорушень та злочинів, припинення злочинів та інших правопорушень.

2.2. шляхом установлення довірчих стосунків з громадянами, так і під час прийому громадян

Наприклад: ДОП повинен мати довірчі стосунки з громадянами (активістами громади, старшими під'їздів, будинків тощо) і може отримувати інформацію:

- про осіб, які схильні до вчинення правопорушень;
- про осіб які допускають правопорушення в сім'ях,
- про осіб, які уживають наркотичні засоби і психотропні речовини без призначення лікаря;
- про психічно хворих, які створюють безпосередню загрозу для себе та оточуючих.

2.3. шляхом вивчення та узагальнення інформації, що міститься в черговій частині, лікарнях (травмпунктах – чоловік жінку побив, або обліки лікарів наркологів), матеріалах громадських формувань, скаргах громадян та повідомленнях посадових осіб.

Наприклад: ДОП повинен підтримувати постійний зв'язок з черговим по відділку поліції, орієнтувати інших дільничних, закріплених за адміністративною зоною, на зміни в оперативній обстановці та обставини скоєних злочинів.

Наприклад: ДОП повинен щомісяця вивчати та узагальнювати інформацію:

- інформацію чергової частини про виїзди чергових нарядів на сімейні конфлікти;
- повідомлення закладів охорони здоров'я про заподіяння тілесних ушкоджень, пов'язаних з насильством у сім'ї;
- скарги та заяви громадян, повідомлення посадових осіб про правопорушення, учинені в сім'ях;
- матеріали громадських формувань з охорони громадського порядку щодо осіб, схильних до скоєння правопорушень.

2.4. Шляхом перевірки за місцем проживання осіб, які перебувають на профілактичних обліках.

Наприклад: ДОП не менше одного разу на місяць здійснює перевірку осіб, які перебувають на обліку ДОП.

2.5. Шляхом проведення поквартирного (подвірного) обходу.

Наприклад: ДОП, який здійснює поквартирний (подвірний) обхід помешкань громадян, повинен:

1. Установити:
 - 1.1. Прізвище, ім'я та по батькові, дату і місце народження громадян.
 - 1.2. Домашній телефон.
 - 1.3. Паспортні дані (серія, номер, дата, орган (підрозділ) поліції, що видав, місце реєстрації).
 - 1.4. Місце роботи, навчання, посаду, робочий телефон.

1.5. Наявність судимості (дата, стаття Кримінального кодексу України, установа, де відбував покарання, дата звільнення).

1.6. Перебування на обліку в диспансері (психоневрологічному, наркологічному, туберкульозному).

1.7. Перебування на профілактичному обліку в органах внутрішніх справ (категорія).

1.8. Наявність в особистому користуванні вогнепальної (нарізної, гладкоствольної), газової зброї (марка, модель, калібр, умови зберігання, номер дозволу, ліцензії на зберігання та носіння). Дата видачі, яким органом внутрішніх справ видано, дата закінчення дії (продовження) ліцензії, дозволу.

1.9. Наявність в особистому користуванні автотранспорту (марка, модель, колір, номерний знак, місце стоянки).

2. З'ясувати:

2.1. Відомості про мешканців інших квартир, будинків, що підлягають, на думку опитуваного, контролю з боку поліції.

2.2. Відомості про місця можливого збору осіб, схильних до вчинення правопорушень та злочинів (горища, підвали, притони тощо).

2.3. Відомості про осіб, від яких можна очікувати вчинення правопорушень, з метою проведення з ними профілактичної роботи.

3. Вручити візитну картку.

3. Вручити пам'ятку з профілактики злочинів.

2.6. Шляхом співпраці зі службами у справах дітей.

Наприклад: ДОП повинен постійно взаємодіяти зі службами у справах дітей з метою виявлення осіб, які вчиняють насильство у сім'ї, втягують неповнолітніх у протиправну діяльність.

Таким чином, в першому питанні нами розглянуто правову основу, завдання діяльності дільничних офіцерів поліції по здійсненню індивідуально-профілактичної роботи, визначено її особливості та по відношенню з іншими засобами та методами превентивної діяльності.

2.Фіксація інформації про осіб, які виношують наміри вчинити злочини або їх вчинили, схильних до вчинення інших правопорушень:

1. Журналі обліку інформації, отриманої ДОП та переданої до оперативних служб, місцевих органів влади для подальшої перевірки і вжиття заходів реагування

2. Рапорт керівнику поліції для реєстрації інформації в ЄРДР та проведення негласних слідчих дій працівниками оперативних підрозділів у відношенні окремих осіб, щодо яких ДОП має інформацію про наміри вчинення злочинів чи інших правопорушень.

3. Негайно доповідає в чергову частину про одержані під час роботи на дільниці заяви і повідомлення громадян про злочини, що вчинені або готуються.

3. Виявлення та спостереження за способом життя окремих категорії осіб, які перебувають на превентивних обліках в територіальних органах поліції.

Проведення індивідуально-профілактичної роботи за місцем проживання осіб, звільнених з місць позбавлення волі (далі раніше судимі особи) покладається на працівників органів внутрішніх справ. До цієї роботи можуть залучатися представники органів державної влади, місцевого самоврядування, а також об'єднання громадян, релігійні та благодійні організації.

Індивідуально-профілактична робота з раніше судимими особами являє собою узгоджену та діяльність уповноважених на це суб'єктів (дільничних, оперативних підрозділів, громадських організацій тощо), спрямовану на виявлення та усунення (нейтралізацію) причин і умов учинення зазначеними особами кримінальних та інших правопорушень, а також здійснення позитивного впливу на їх поведінку шляхом ужиття комплексу заходів організаційно-правового, соціально-психологічного та іншого характеру.

Метою індивідуально-профілактичної роботи ДОП є позитивна корекція особи раніше судимого, зміна його антигромадської поведінки на законослухняну.

Основними завданнями індивідуально-профілактичної роботи з раніше судимими особами є:

- вивчення, усунення або попередження причин учинення кримінальних та інших правопорушень, умов, що їм сприяють, розроблення і здійснення заходів, направлених на усунення таких причин і умов;
- вжиття до таких осіб заходів виховного і попереджувального характеру;
- вжиття до раніше судимих осіб заходів, спрямованих на недопущення повторного вчинення ними кримінальних правопорушень.

Під час здійснення індивідуально - профілактичної роботи з раніше судимими особами працівники поліції керуються:

- Конституцією України;
- Законом України Про Національну поліцію»;
- Законом України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;
- Кримінальним процесуальним кодексом України;
- Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- Наказ МВС від 04.11.2003 № 1303/203 “Про затвердження Інструкції про порядок організації здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі”;
- Спільний наказ МВС та МСП від 07.11.2011 № 429/831/769/3279/5 “Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів соціального патронажу звільнених осіб”;
- Наказ від 28.03.2012 № 478/180/375/212/258 “Про затвердження Порядку взаємодії установ виконання покарань та суб'єктів соціального

патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”.

Раніше засуджені особи поділяються на декілька категорій:

1. Засуджені до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
2. Засуджені за злочини середньої та невеликої тяжкості (далі – раніше судимі).
3. Які за ознаками судимостей формально підпадають під дію Закону України “Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі” (раніше судимі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або два і більше разів за умисні злочини (далі – формальники)).
4. Яким установлено адміністративний нагляд (далі – адміннаглядні).

Індивідуально-профілактична робота ДОП з раніше судимою особою повинна починатися з вивчення її особистості.

Для цього необхідно з'ясувати такі дані про цю особу:

1. соціально-демографічну характеристику (вік, освіта, рід занять, сімейний стан, склад сім'ї, наявність неповнолітніх дітей, житлові умови);
2. стан здоров'я, психічні відхилення, риси характеру, ставлення до членів сім'ї, сусідів, антигромадські інтереси і спрямування;
3. протиправна поведінка в минулому і заходи реагування правоохоронних органів, особливості поведінки в конфліктних ситуаціях.

За необхідності можуть виявлятися й інші обставини, які мають значення для організації з цією особою профілактичної роботи, перевіряється її оточення, визначається антигромадська спрямованість особи, неблагополучні умови життя, оцінюється можливість учинення нею кримінальних правопорушень.

Інформація про минуле і теперішнє життя особи, її дії, соціальні зв'язки й оточуюче середовище є підґрунтям для прогнозу її майбутньої поведінки. Прогноз майбутньої поведінки раніше судимої особи, у свою чергу, дозволить спланувати індивідуально-профілактичну діяльність. Під час такого планування основну увагу необхідно звернути на активізацію чинників, які можуть позитивно вплинути на особу раніше судимого, і нейтралізацію тих, що здатні справити негативний вплив на нього.

Порядок здійснення контролю за особами, звільненими з місць позбавлення волі, та ведення профілактичних справ

1. Отримання повідомлення. Здійснення контролю за особами, звільненими з місць позбавлення волі, починається з часу отримання попереднього повідомлення про звільнення особи з установи виконання покарань (далі – УВП).

2. Реєстрація у журналі контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб. У відділі (секторі) ДОП в журналі контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб заповнюються графи 1-6 (заносяться дані про прізвище, ім'я, по батькові, рік народження особи, вхідний номер та дата надходження з УВП попереднього повідомлення про

звільнення, дата звільнення з УВП, вихідний номер та дата відповіді до УВП на попереднє повідомлення про її звільнення).

3. Перевірка за можливим місцем проживання. При отриманні повідомлення про прибуття засудженого ДОП організовує перевірку можливості його проживання за обраним ним місцем.

З цією метою ДОП відвідує адресу, зазначену в повідомленні, опитує всіх повнолітніх членів сім'ї про можливість спільного проживання та реєстрації (прописки) особи, яка має звільнитися за вказаною адресою. За наслідками опитування складає рапорт.

4. Інформування установи виконання покарань. Про вирішення цього питання (як позитивне, так і негативне) ДОП сповіщає установу виконання покарань **не пізніше ніж через 20 днів** з дня надходження повідомлення-запиту (надсилає відповідний талон повідомлення-запиту та матеріали, отримані при проведенні опитування (пояснення і рапорт)).

5. Перевірка прибуття до місця проживання. Проведення профілактичної бесіди. Після звільнення раніше судимої особи ДОП організовується перевірка прибуття звільненого до обраного ним місця проживання. Раніше судимого відвідують за місцем проживання для проведення з ним бесіди, у ході якої йому роз'яснюють необхідність зареєструватися (прописатися), стати на облік у місцевому управлінні (відділі) поліції та здійснюють першочергові заходи щодо морального виховання, поставлення на облік і заведення профсправи.

6. Взяття на облік. Раніше судимий запрошується до районного управління (відділу). До журналу контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб уносяться дані про нього (розділи 7-13 журналу).

Одночасно від звільненого приймається детальне пояснення, у якому встановлюються його родинні зв'язки, з'ясовуються обставини всіх судимостей та злочинні зв'язки. При цьому раніше судимий письмово зобов'язується зареєструватися (прописатися) у місячний строк, працевлаштуватися та вести законослухняний спосіб життя, не порушувати громадський порядок.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Вирішення та обговорення тестових завдань.
2. Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1

До дільничного офіцера поліції надійшло повідомлення про зберігання за місцем проживання наркотичних засобів громадянином С., у відношенні якого було встановлено адміністративний нагляд та обмеження «Заборона виходу з будинку (квартири) у визначений час, який не може перевищувати восьми годин на добу».

Здійснюючи перевірку повідомлення дільничний офіцер поліції провів обшук помешкання піднаглядного С. та доставив його до поліцейського відділення для з'ясування обставин.

Завдання. Який із відомих вам методів проведення профілактичної роботи використав дільничний офіцер поліції? Визначте правомірність дій

дільничного офіцера поліції? Чи перераховані вище заходи відносяться до індивідуально – профілактичної роботи дільничного офіцера поліції?

Ситуаційне завдання 2

Дільничний офіцер поліції при обході адміністративної дільниці, біля магазину «Продовольчі товари» зустрів 14-літнього Макарова Євгена на прізвисько «Чечен», який співав під гітару пісні, заробляючи у перехожих гроші. Вказаний неповнолітній, неодноразово затримувався працівниками поліції та соціальних служб і повертався матері під нагляд. Остання працювала на декількох роботах і вплинути на сина не могла. Зі слів неповнолітнього – своєю діяльністю він намагався допомогти матері.

Завдання. Дії дільничного офіцера поліції у вказаній ситуації? Які форми індивідуально-профілактичного впливу на неповнолітніх осіб та їх батьків потрібно використати в своїй діяльності дільничному офіцеру поліції?

Ситуаційне завдання 3

До дільничного офіцера поліції звернувся представник політичної партії щодо надання допомоги в охороні громадського порядку на території поліцейської дільниці де розташовано їх офіс. Йому пообіцяли виділити в службове користування легковий автомобіль з логотипом політичної партії для негайного реагування на правопорушення та забезпечити паливом із розрахунку 30 літрів на добу.

Завдання. Як повинен відреагувати дільничний офіцер поліції? Чи підпадає така взаємодія під роботу з населенням та громадськими формуваннями на поліцейській дільниці щодо забезпечення публічної безпеки та порядку, профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю?

Ситуаційне завдання 4

До керівника територіального органу поліції звернувся громадянин К. зі скаргою на дільничного офіцера поліції, який щодня, на прохання його дружини, протягом місяця заходить до нього за місцем проживання і в присутності рідних проводить профілактичні бесіди про неприпустимість протиправної поведінки. Громадянин К. вважає, що дільничний офіцер поліції порушує його конституційні права на невтручання в особисте і сімейне життя, яке закріплене в ст. 32 Конституції України.

Завдання. Чи правомірно діяв дільничний офіцер поліції? До яких із видів профілактичної роботи дільничного офіцера відносяться профілактичні бесіди про неприпустимість протиправної поведінки?

Ситуаційне завдання 5

Дільничний офіцер перебуваючи у відпустці святкував свій день народження з друзями в кафе. Його увагу привернули двоє невідомих осіб, які знаходилися за сусіднім столом та голосно говорили, а іноді сварилися, використовуючи нецензурну лексику. Дільничний офіцер прийняв рішення перевірити документи невідомих осіб. Останні відмовилися їх показувати, вказуючи на неправомірні дії дільничного офіцера поліції, оскільки він знаходився в стані алкогольного сп'яніння.

Завдання. Чи правомірні дії дільничного офіцера? Чи входить до завдань дільничного офіцера поліції профілактика правопорушень в неробочий час? До якого із видів профілактичної роботи дільничного офіцера відноситься вказана ситуація?

Контрольні питання:

1. Одержання даних дільничним офіцером поліції про причини та умови, які сприяють вчиненню правопорушень на поліцейській дільниці.
2. Співпраця (взаємодія) з громадою, окремими мешканцями дільниці, представниками органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськими формуваннями.
3. Встановлення довірчих стосунків з громадянами.
4. Вивчення та узагальнення інформації, що міститься в черговій частині.
5. Перевірка за місцем проживання осіб, які перебувають на превентивних обліках.
6. Проведення поквартирного (подвірного) обходу.
7. Співпраця зі службами у справах дітей.
8. Фіксація інформації про осіб, які мають наміри вчинити злочини або їх вчинили, схильних до вчинення інших правопорушень.
9. Виявлення та спостереження за способом життя окремої категорії осіб, які перебувають на превентивних обліках в територіальних органах поліції.
10. Виявлення місць можливого збору осіб, схильних до вчинення правопорушень та злочинів.

ВИСНОВКИ

Дільничний офіцер є представником органу НПУ на поліцейській дільниці, завданнями якого є: проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи серед жителів поліцейської дільниці, охорона публічного порядку та забезпечення публічної безпеки на території, що обслуговується; робота з населенням та громадськими формуваннями на поліцейській дільниці щодо охорони публічного порядку й публічної безпеки, профілактики правопорушень та потидії злочинності; участь разом з іншими службами та підрозділами НПУ у виявленні, попередженні, припиненні адміністративних правопорушень та злочинів, а також у розкритті злочинів, учинених на території поліцейської дільниці.

Дільничного офіцера поліції як суб'єкта адміністративної діяльності Національної поліції України характеризують його владно-публічні та публічно-сервісні повноваження.

ДОП займає особливе місце тому, що поєднує і забезпечує: охорону публічної безпеки та порядку, здійснює адміністративний нагляд, попереджує, припиняє та притягує до відповідальності осіб, які вчинили правопорушення, попереджує правопорушення серед неповнолітніх тощо.

В основу діяльності дільничних офіцерів поліції на сучасному етапі державотворення та розвитку правоохоронних органів повинно бути покладено засади адміністративно-суспільного партнерства з вектором роботи,

спрямованої на тісну співпрацю та взаємодію з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями, профілактичну орієнтованість заходів, що ними застосовуються, використання публічносервісного інструментарію діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

І. Нормативно-правові акти:

20. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (Закони України).

21. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Додаток до № 51. Ст. 1122. (Закони України).

22. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. (Закони України).

23. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Закони України).

24. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 52. Ст. 455. (Закони України).

25. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. N 35. Ст. 517. (Законодавство України).

26. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

27. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. (Законодавство України).

28. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

29. Про затвердження інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.04.2017 р. №650 (Законодавство України).

30. Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 19.06.2020 № 468. (Законодавство України).

31. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: МВС України від 25.02.2019 р. № 124. (Законодавство України).

32. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також

боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 р. № 622. (Законодавство України).

33. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 р. № 100. (Законодавство України).

34. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України, Держдепартамент вик.покарань від 04.11.2003 р. № 1303/203. (Законодавство України).

35. Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: Наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 р. № 272/5. (Законодавство України).

36. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 р. № 1376. (Законодавство України).

37. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. (Законодавство України).

38. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. (Законодавство України).

II. Основна література:

19. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчально-методичний посібник. / уклад. : М.В. Корнієнко, А.Г. Пишна, А.А. Десятник; Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021. 236 с.

20. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч. метод. посібник. Трачук П. А., Тимчак В. В. Ужгород: Вид-во ПП Данило С. І., 2020. 144 с.

21. Адміністративна діяльність Національної поліції щодо запобігання вчинення адміністративних правопорушень дітьми: монографія / Є. С. Зеленський, І. С. Кравченко. Дніпро: ДДУВС, 2020. 154 с.

22. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник / Ю. О. Лісіцина, І. Р. Серкевич, Г. З. Яремко та ін.; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.

23. Аброськін В. В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навч. посіб. / В.В. Аброськін. К.: ФОП Лопатіна О.О., 2019. 212 с.

24. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія / Р. В. Миронюк. Дніпро: ДДУВС, 2020. 134 с.
25. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.
26. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін. ; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.
27. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки ; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
28. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.
29. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей: монографія / І.П. Катеринчук, Х.П. Ярмачі, М.М. Заїка, О.М. Ткаленко. Одеса: ОДУВС, 2016. 178 с.
30. Алгоритм дій працівника патрульної поліції на місці події: методичні рекомендації / Д.С. Афонін. Одеса: ОДУВС, 2016. 48 с.
31. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: навчальний посібник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; заг.ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 512 с.
32. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Д.П. Калаєнов, К.С. Ізбаш, Є.В. Додін та ін.; за заг. ред. С.В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 544 с.
33. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / С.В. Петков, М.В. Лошицький, А.А. Манжула. К.: Центр навчально-методичної літератури, 2015. 240 с.
34. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глухверя та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.
35. Поліцейська діяльність та поліцейські послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: моногр. / Циганов О.Г., Бабич І.С., Бурбій А.В.. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 196 с.
36. Пугач А.В. Теорія і практика застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: монографія / А. В. Пугач, А. О. Собакарь. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 196 с.

III. Інформаційні ресурси:

11. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

12. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
13. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
14. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>
15. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
16. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
17. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>
18. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>
19. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
20. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>

**ТЕМА 2.7.3. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера поліції з особами, які формально підпадають під адміністративний нагляд.
Порядок встановлення адміністративного нагляду, ведення відповідної контрольної-наглядової справи**

Лекція – 1 год.
Практичне заняття – 1 год.

Навчальна мета: формування поняттєво-категоріального апарату з відповідної теми лекції, а також систематизованих стійких знань слухачів про індивідуально-профілактичну роботу дільничного офіцера поліції з особами, які формально підпадають під адміністративний нагляд. Порядок встановлення адміністративного нагляду, ведення відповідної контрольної-наглядової справи.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків професійної діяльності, вміло застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час організації роботи уповноважених підрозділів.

Розвивальна мета: розвинути здібності керівника у здійсненні організації діяльності підпорядкованого підрозділу, що уповноважений проводити профілактику правопорушень.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

Проведення контролю знань за попередньою темою та його обговорення.

План лекції (навчальні питання):

1. Здійснення адміністративного нагляду дільничним офіцером поліції.
2. Підстави для встановлення адміністративного нагляду.
3. Підстави встановлення адміністративного нагляду з ініціативи Національної поліції.
4. Порядок ведення контрольної-наглядової справи.

1. Здійснення адміністративного нагляду дільничним офіцером поліції.

В юридичній науці та практиці, виділяють три види нагляду: судовий, прокурорський та адміністративний. Нас, у першу чергу, цікавитиме адміністративний нагляд, який вважається найбільш ефективним методом адміністративної діяльності органів Національної поліції.

Для адміністративного нагляду характерним є те, що він здійснюється органами управління (посадовими особами) лише щодо підвідомчих питань.

Він має виключно зовнішній характер і здійснюється щодо суб'єктів, які не знаходяться в організаційній чи іншій підпорядкованості, але а яких відповідними законами чи підзаконними актами покладений обов'язок дотримуватися певних правил.

Слід зазначити, що на деякі органи управління покладено завдання о

впровадженню в життя загальнообов'язкових приписів, яке вони здійснюють у формі нагляду і контролю. Таке поєднання функцій найчастіше зустрічається у повсякденній діяльності державних інспекцій. Ці органи забезпечують не тільки виконання певних правил поведінки, а й виконання спеціальних технічних або технологічних правил.

Здійснюючи адміністративний нагляд, органи управління, як правило, не втручаються у виробничі, господарські та інші питання, а лише здійснюють нагляд за виконанням покладених обов'язків.

Метою адміністративного нагляду є забезпечення точного та неухильного проведення в життя загальнообов'язкових правил, попередження та припинення правопорушень, а також забезпечення виконання прийнятих щодо порушників відповідних державних або громадських заходів впливу.

Таким чином, адміністративний нагляд - це надвідомчий, спеціалізований, систематичний контроль органів виконавчої влади щодо дотримання окремими громадянами та організаціями правових і техніко-правових норм. З одного боку, він є засобом адміністративного впливу і трактується як вид виконавчо-розпорядчої діяльності, з іншого - виступає частиною державного нагляду, своєрідним засобом забезпечення режиму законності.

Адміністративному нагляду поліції притаманні такі риси:

державно-владний характер (виконуючи функції щодо забезпечення охорони публічного порядку та забезпечення безпеки, співробітники органів Національної поліції мають право застосовувати заходи адміністративного примусу, в межах своєї компетенції видавати обов'язкові для виконання вимоги і розпорядження);

профілактична спрямованість (у процесі здійснення адміністративного нагляду працівники поліції повинні виявляти, вивчати та досліджувати умови, що сприяють вчиненню злочинів та інших правопорушень; впливати на осіб, схильних до антигромадської поведінки та діяльності з метою недопущення з боку таких громадян протиправних діянь; вчасно припиняти будь-які правопорушення та забезпечувати невідворотність відповідальності правопорушника);

загальний характер (реалізується усіма службами підрозділів превентивної діяльності поліції, в усіх підконтрольних цим підрозділам сферах життєдіяльності, а в деяких випадках здійснюється оперативними службами Національної поліції);

стадійність (у процесі реалізації проходить декілька стадій: спостереження, виявлення та документування фактів (обставин), що потребують відповідного реагування, причому реагування у вигляді обов'язкових для виконання вказівок (розпоряджень), забезпечення притягнення правопорушників до встановленої законом відповідальності);

цілісність (саме це свідчить про нерозривність зазначених етапів у досягненні конкретних завдань, встановлених на законодавчому рівні для різних підрозділів поліції. При цьому зміст, форми та методи адміністративного нагляду бувають різні, що зумовлюється колом осіб, відносин та об'єктів, на які він спрямований).

За ознакою визначеності об'єкта адміністративного нагляду можна

виділити два його різновиди:

за невизначеним колом осіб, а точніше, за всіма тими, хто зобов'язаний дотримуватися загальних правил (паспортних, санітарних, митних, дорожнього руху тощо);

за визначеним колом осіб (тобто особами, які отримали ліцензії та інші дозволи).

Як різновид адміністративного нагляду за визначеним колом осіб можна вважати - адміністративний нагляд за особами, які звільнилися з місць позбавлення волі, що примусовий характер і здійснюється відповідними органами поліції.

У даному контексті необхідно підкреслити, що адміністративний нагляд здійснюється виключно у правових та організаційних формах. До організаційних можна, зокрема, віднести: привернення уваги адміністрацій підприємств, установ і організацій, а також широких кіл громадськості до фактів правопорушень або обставин, що можуть спричинити певні спільно небезпечні наслідки; навчання громадян правилам безпечного користування вогнепальною та газовою зброєю, перевірка знання цих правил; проведення виховної роботи та надання необхідної соціальної допомоги громадянам, які звільнилися з місць позбавлення волі.

Серед правових форм регулятивного характеру варто розглядати діяльність поліції щодо оформлення та видачі громадянам та організаціям відповідних дозволів, ліцензій та інших документів, що надають їм право вчиняти певні дії у сфері дозвільної системи.

За допомогою правових форм, що полягають у застосуванні до фізичних та юридичних осіб примусових заходів, поліцейські підрозділи покликані здійснювати адміністративний нагляд, повинні усувати обставини, що загрожують суспільним відносинам, припиняти факти порушень правил поведінки в громадських місцях, забезпечувати притягнення правопорушників до відповідальності відповідно до чинного законодавства. Крім того, органи поліції також уповноважені здійснювати адміністративний нагляд за дотриманням та виконанням широкого переліку правил, що регулюють відносини у сфері забезпечення публічного порядку та безпеки. Такі відносини у нашій державі регламентуються Конституцією та законами України, указами Президента та постановами Уряду України, а також інструкціями деяких міністерств та відомств, постановами органів місцевого самоврядування.

Таким чином, можемо констатувати, що на органи Національної поліції, згідно з чинним законодавством, покладається завдання здійснення нагляду за дотриманням норм, що діють у сфері охорони публічного порядку. Поняття охорони публічного порядку включає в себе всю повноту діяльності з виявлення, попередження та припинення різних видів правопорушень.

Підсумовуючи викладене вище, можна сформулювати таке визначення адміністративного нагляду поліції. Це систематичний нагляд органів Національної поліції за неухильним дотриманням громадянами та посадовими особами законів і підзаконних актів, що регулюють відносини у сфері забезпечення публічного порядку, з метою виявлення, попередження та припинення правопорушень, а також притягнення правопорушників до відповідальності, яка передбачена чинним законодавством, або застосування до

них інших заходів впливу.

Органи поліції здійснюють, зокрема, нагляд за:

- поведінкою людей в громадських місцях;
- дотриманням правил торгівлі;
- дотриманням правил дорожнього руху;
- станом охорони власності;
- дотриманням правил у сфері управління;
- дотриманням публічної безпеки;
- дотриманням правил, що регулюють сферу охорони здоров'я громадян.

2. Підстави для встановлення адміністративного нагляду.

Законодавець визначає, що підставами для встановлення адміністративного нагляду є:

вирок суду, що набрав законної сили - щодо осіб, засуджених до позбавлення волі за один із злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів;

матеріал установ виконання покарань - щодо осіб, засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини, якщо під час відбування покарання їхня поведінка свідчила про те, що вони вперто не бажають стати на шлях виправлення і залишаються небезпечними для суспільства;

матеріали органів поліції - щодо осіб, засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини, якщо вони після відбування покарання або умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, незважаючи на попередження органів Національної поліції, систематично порушують публічний порядок і права інших громадян або скоюють інші правопорушення.

Відповідно до ст. 5 Закону України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі" адміністративний нагляд встановлюється:

Адміністративний нагляд встановлюється:

щодо осіб, зазначених у пунктах "б", "г" і "г" статті 3 Закону, - в судовому засіданні одноособово суддею районного, районного у місті, міського та міськрайонного суду за місцезнаходженням установи виконання покарань за поданням начальника установи виконання покарань;

щодо осіб, зазначених у пункті "в" статті 3 Закону, - в судовому засіданні одноособово суддею районного, районного у місті, міського та міськрайонного суду за місцем проживання особи, звільненої з місць позбавлення волі, за поданням начальника органу Національної поліції.

У поданні мають бути визначені обмеження, які пропонує встановити на підставі статті 10 Закону відповідно начальник установи виконання покарань чи начальник органу Національної поліції щодо поведінки піднаглядного, та обґрунтування доцільності таких заходів.

Разом з поданням до суду надсилаються копія вироку та матеріали, що свідчать про необхідність встановлення адміністративного нагляду за відповідною особою.

У судове засідання викликається особа, щодо якої внесено подання про встановлення адміністративного нагляду, а за її клопотанням - і захисник, а також представник органу, начальник якого вніс подання.

Розгляд питання починається доповіддю про зміст подання та матеріалів, що надійшли разом з ним, після чого заслуховуються пояснення осіб, які з'явилися у судове засідання.

Після розгляду справи суддя виходить до нарадчої кімнати для прийняття рішення, після чого повертається в зал засідань і оголошує постанову про встановлення адміністративного нагляду та обмежень, які встановлюються щодо поведінки піднаглядного.

Постанова судді може бути оскаржена в установленому законом порядку.

Постанова судді надсилається для виконання начальнику органу Національної поліції України за місцем проживання особи, щодо якої встановлено нагляд, а у випадках, передбачених пунктами "б", "г" і "г" статті 3 Закону, - начальнику установи виконання покарань.

Адміністрація установи виконання покарань постанову судді надсилає для виконання органу Національної поліції за вибраним піднаглядним місцем проживання в день його звільнення.

Статтею 6 Закону України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі" визначено, Адміністративний нагляд встановлюється у визначеному статтею 5 Закону порядку терміном від одного року до двох років і не може перевищувати термінів, передбачених законом для погашення або зняття судимості. Для осіб, зазначених у пункті "г" статті 3 Закону, адміністративний нагляд встановлюється на строк до погашення судимості.

У разі якщо і підстава вважати, що особа, щодо якої встановлено адміністративний нагляд, залишається небезпечною для суспільства, адміністративний нагляд за поданням відповідного органу поліції може бути продовжено у визначеному Законом порядку кожного разу ще на шість місяців, але не більше терміну, передбаченого Законом для погашення або зняття судимості. Термін адміністративного нагляду розпочинається з дня оголошення особі постанови судді про встановлення адміністративного нагляду.

Адміністративний нагляд припиняється постановою судді за поданням начальника органу Національної поліції:

а) у разі погашення або зняття судимості з особи, яка перебуває під адміністративним наглядом;

б) достроково, якщо піднаглядний перестав бути небезпечним для суспільства та позитивно характеризується за місцем роботи і проживання.

Піднаглядний може самостійно подати клопотання про зняття адміністративного нагляду у разі погашення або зняття судимості.

Окрім того, адміністративний нагляд може бути припинений автоматично за таких підстав:

а) після закінчення терміну, на який його було встановлено, якщо органом поліції не подано клопотання про продовження терміну адміністративного нагляду або якщо суддя відмовив у продовженні терміну нагляду;

б) у разі засудження піднаглядного до позбавлення волі та направлення його до місця відбування покарання;

в) у разі смерті піднаглядного.

Особи, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, зобов'язані вести законослухняний спосіб життя, не порушувати публічний порядок і дотримуватися таких правил:

а) прибути у визначений виправно-трудовою установою термін в обране ними місце проживання і зареєструватися в органі Національної поліції;

б) з'являтися за викликом поліції у вказаний термін і давати усні та письмові пояснення з питань, що пов'язані з виконанням правил адміністративного нагляду;

в) повідомляти працівників поліції, які здійснюють адміністративний нагляд, про зміну місця роботи чи проживання, а також про виїзд за межі району (міста) у службових справах;

г) у разі від'їзду в особистих справах з дозволу поліції в інший населений пункт та перебування там більше доби зареєструватися в місцевому органі поліції.

До осіб, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, за постановою суду можуть бути застосовані частково або у повному обсязі такі обмеження:

а) заборона виходу з будинку (квартири) у визначений час, який не може перевищувати восьми годин на добу;

б) заборона перебування у визначених місцях району (міста);

в) заборона виїзду чи обмеження часу виїзду в особистих справах за межі району (міста);

г) реєстрація в поліції від одного до чотирьох разів на місяць.

Під час здійснення адміністративного нагляду суд за поданням керівника органу поліції з урахуванням особи піднаглядного, його способу життя і поведінки може змінювати (зменшувати або збільшувати) обсяг передбачених обмежень.

У разі злісного порушення правил адміністративного нагляду особи, щодо яких обрано нагляд, притягуються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

Контроль за здійсненням адміністративного нагляду покладається на Міністерство внутрішніх справ України, Національну поліцію та її територіальні підрозділи.

3. Підстави встановлення адміністративного нагляду з ініціативи Національної поліції.

Відповідно до ст. 5 Закону України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі" адміністративний нагляд встановлюється:

Адміністративний нагляд встановлюється:

щодо осіб, зазначених у пунктах "б", "г" і "д" статті 3 Закону, - в судовому засіданні одноособово суддею районного, районного у місті, міського та міськрайонного суду за місцезнаходженням установи виконання покарань за поданням начальника установи виконання покарань;

щодо осіб, зазначених у пункті "в" статті 3 Закону, - в судовому засіданні одноособово суддею районного, районного у місті, міського та міськрайонного суду за місцем проживання особи, звільненої з місць позбавлення волі, за поданням начальника органу Національної поліції.

У поданні мають бути визначені обмеження, які пропонує встановити на підставі статті 10 Закону відповідно начальник установи виконання покарань чи начальник органу Національної поліції щодо поведінки піднаглядного, та обґрунтування доцільності таких заходів.

Разом з поданням до суду надсилаються копія вироку та матеріали, що свідчать про необхідність встановлення адміністративного нагляду за відповідною особою.

У судові засідання викликається особа, щодо якої внесено подання про встановлення адміністративного нагляду, а за її клопотанням - і захисник, а також представник органу, начальник якого вніс подання.

Розгляд питання починається доповіддю про зміст подання та матеріалів, що надійшли разом з ним, після чого заслуховуються пояснення осіб, які з'явилися у судові засідання.

Після розгляду справи суддя виходить до нарадчої кімнати для прийняття рішення, після чого повертається в зал засідань і оголошує постанову про встановлення адміністративного нагляду та обмежень, які встановлюються щодо поведінки піднаглядного.

Постанова судді може бути оскаржена в установленому законом порядку.

Постанова судді надсилається для виконання начальнику органу Національної поліції України за місцем проживання особи, щодо якої встановлено нагляд, а у випадках, передбачених пунктами "б", "г" і "г" статті 3 Закону, - начальнику установи виконання покарань.

Адміністрація установи виконання покарань постанову судді надсилає для виконання органу Національної поліції за вибраним піднаглядним місцем проживання в день його звільнення.

4. Порядок ведення контрольної-наглядової справи.

Безпосередніми об'єктами індивідуальної профілактики адміністративних правопорушень виступають як конкретні особи, так і соціальне середовище.

Дільничний офіцер поліції ставить на профілактичний облік та у межах своєї компетенції проводить профілактичну роботу з особами таких категорій:

- звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено у встановленому законом порядку;
- засудженими за вчинення злочинів, виконання вироку щодо яких не пов'язано із позбавленням волі;
- особами, яким було винесено офіційне застереження про неприпустимість учинення насильства в сім'ї;
- особами, які страждають на тяжкі психічні розлади і перебувають на спеціальному обліку в закладах охорони здоров'я.

Підставами для постановки осіб на профілактичні обліки є мотивований рапорт дільничного офіцера поліції.

Відомості на осіб, які беруться на профілактичний облік (далі - підоблікові особи), заносяться до журналу реєстрації підоблікових осіб.

Відомості про осіб, щодо яких здійснюється профілактична робота дільничними офіцерами поліції, заносяться до інтегрованих інформаційно-

пошукових систем Національної поліції та МВС України.

Журнал реєстрації підоблікових осіб ведеться в електронному вигляді відповідно до визначеної форми. За відсутності персонального комп'ютера інформація заноситься в письмовій формі до зазначеного журналу, виготовленого друкарським способом.

Ведення зазначеного журналу покладається на працівників служби дільничних офіцерів поліції органу Національної поліції.

У дільничного офіцера поліції в електронному вигляді зберігаються відомості на підоблікових осіб, які проживають на території адміністративної дільниці.

Справи заводяться щодо раніше судимих осіб, яким встановлено адміністративний нагляд, та осіб, засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини.

До профілактичної справи долучається:

- 1. Постанова суду про встановлення адміністративного нагляду.
- 2. Копія подання до суду про встановлення адміністративного нагляду.
- 3. Довідка про оголошення особі, яка звільняється з місць позбавлення волі, постанови суду про встановлення адміністративного нагляду та обмежень.
- 4. Повідомлення установи виконання покарань про встановлення адміністративного нагляду за особою, яка звільняється.
- 5. Матеріали, що стали підставою для встановлення адміністративного нагляду за ініціативою Національної поліції.
- 6. Матеріали про порушення правил адміністративного нагляду та встановлених обмежень.
- 7. Подання до суду про продовження адміністративного нагляду.
- 8. Постанова суду про продовження адміністративного нагляду.
- 9. Подання до суду про зміну (зменшення чи збільшення) обмежень дій піднаглядного.
- 10. Довідка про працевлаштування піднаглядного(ної).
- 11. Листок контролю за дотриманням піднаглядним(ною) правил адміністративного нагляду.
- 12. Довідки про проведення бесід з піднаглядним(ною).
- 13. Корінці маршрутного і контрольного листків.
- 14. Копії повідомлень (листів корекції), надісланих до адресного та інформаційного бюро.
- 15. Інші матеріали, які мають значення для встановлення і здійснення адміністративного нагляду. (автобіографія раніше судимого; фото; вимога про перевірку на наявність судимості; копія вироку (вироків); копія довідки про звільнення; характеристики (з УВП та за місцем проживання); рапорт форми 27 про реєстрацію (прописку); копії запитів, повідомлень і інформацій; рапорти про перевірку за місцем проживання; пояснення членів сім'ї та сусідів; щоквартальні пояснення раніше судимого; щомісячні довідки про перевірку за картотеками правопорушників; довідки та копії документів; якщо працює - характеристика за місцем роботи.

•16. Копія подання про припинення адміністративного нагляду.

•17. Реєстраційний листок.

Справи зберігаються у відділі (секторі) дільничних офіцерів поліції.

Загальними підставами для зняття з профілактичного обліку правопорушників усіх категорій є:

- смерть
- засудження до позбавлення волі
- переїзд особи на інше постійне місце проживання
- виправлення особи.

Проведення профілактичної роботи припиняється:

•стосовно раніше судимих - при погашенні або знятті судимості;

•стосовно засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, - після закінчення строку, визначеного вироком суду, якщо в період відбуття покарання вони не вчинили нового злочину;

•стосовно осіб, які вчиняють насильство в сім'ї, - у разі, якщо такі особи протягом року з моменту вчинення останнього правопорушення не допустили повторних правопорушень;

•стосовно психічно хворих, які перебувають на обліку як соціально небезпечні, - після припинення диспансерного нагляду за такими особами.

Особи, звільнені з місць позбавлення волі, поділяються на декілька категорій:

1. Особи, яким установлено адміністративний нагляд (далі – адміннаглядні).

2. Особи, які за ознаками судимостей формально підпадають під дію Закону України „Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі” (раніше судимі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або 2 і більше разів за умисні злочини (далі - „формальники”).

3. Засуджені за злочини середньої та невеликої тяжкості (далі – раніше судимі).

4. Особи, засуджені до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

Робота з особами, звільненими з місць позбавлення волі, включає в себе:

- персональний облік;
- проведення індивідуально-профілактичної роботи;
- контроль за дотриманням раніше судимими особами публічного порядку;
- проведення початкових розшукових заходів щодо осіб, місцезнаходження яких невідоме;
- проведення інших заходів, передбачених законодавством.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1

До Кіровського відділення поліції з метою постановки на профілактичний облік звернувся Білий В.П., пред'явивши довідку про звільнення. Вивчивши

довідку з виправної колонії та при перевірці особи за базою даних поліції, дільничним офіцером поліції було встановлено, що ознаками попередніх судимостей Білий В.П. «формально» підпадає під дію Закону України «Про адміністративний нагляд...», але в довідці про звільнення ніяких відміток, що Білий В.П. підпадає під нагляд не було.

Завдання. Дії дільничного офіцера поліції у вказаній ситуації.

Які документи повинен скласти ДОП для постановки Білого В.П. на профілактичний облік та проведення з ним індивідуально-профілактичної роботи?

Ситуаційне завдання 2

На автодорозі Дніпропетровськ-Кривий Ріг патрульним Національної поліції за перевищення швидкості був зупинений автомобіль під керуванням Трофімова А.В. За скоєння вказаного правопорушення Трофімова А.В. було притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу.

При щомісячній перевірці бази даних, дільничним офіцером поліції було виявлено вказане порушення Трофімовим А.В., який перебуває на профілактичному обліку в органі поліції як «формальник» та вже мав 2 попередження протягом року про встановлення відносно нього адміністративного нагляду. На цій підставі дільничний офіцер поліції підготував рапорт на ім'я начальника відділу поліції з проханням вирішити питання про встановлення Трофімову А.В. адміністративного нагляду за ініціативою поліції.

Завдання. Чи є в даній ситуації підстави для встановлення Трофімову А.В. адміністративного нагляду з боку поліції? Які саме підстави для встановлення адміністративного нагляду формальникам передбачені?

Ситуаційне завдання 3

Під час виконання службових обов'язків до дільничного офіцера поліції від голови Іларіонівської селищної ради надійшла інформація, що раніше засуджений Сорока О.О. за місцем проживання вчиняє сварки на ґрунті вживання алкогольних напоїв. При перевірці вказаної інформації було встановлено, що Сорока О.О. перебуває на профілактичному обліку як «формальник» у відділі поліції та вже притягувався протягом року до адміністративної відповідальності.

Завдання. Які профілактичні заходи впливу вправі провести дільничний офіцер відносно особи, яка перебуває на обліку за категорією «формальник»?

Ситуаційне завдання 4

При обході поліцейської дільниці, на території парку відпочинку, дільничний офіцер поліції помітив, як невідомий чоловік розпиває спиртні напої. За вказане порушення працівником поліції був складений адміністративний протокол за ч. 1 ст. 178 КУпАП. Під час складання адміністративного протоколу працівником поліції було встановлено, що правопорушник Серов А.А. проживає на території Шевченківського району міста та перебуває на превентивному обліку в відділі поліції, за категорією «формальник». За вказівкою начальника Шевченківського відділу поліції

інформація відносно Серова А.А. була надіслана до Залізничного відділу для проведення з Серовим А.А. профілактичної роботи.

Завдання. Які профілактичні заходи вправі провести працівники поліції Залізничного відділу поліції для недопущення у подальшому вчинення з боку Серова А.А. правопорушень.

Ситуаційне завдання 5

Після звільнення з місць позбавлення волі до відділення поліції для постановки на облік як «формальник» звернувся Акімов С.С. Під час опитування останнього стало відомо, що Акімов С.С. не може бути зареєстрованим за попереднім місцем проживання, тому що втратив соціальні зв'язки з рідними.

Завдання. Як в даній ситуації повинні діяти працівники поліції з метою надання таким особам допомоги в соціальній адаптації та у які органи необхідно надіслати зазначену інформацію.

Контрольні питання:

1. Мета адміністративного нагляду.
2. Правова основа здійснення адміністративного нагляду дільничним офіцером.
3. Категорії осіб за якими встановлюється адміністративний нагляд.
4. Підстави встановлення адміністративного нагляду.
5. Порядок встановлення адміністративного нагляду.
6. Термін адміністративного нагляду.
7. Обов'язки піднаглядних.
8. Обмеження дій піднаглядних.
9. Види відповідальності за порушення правил адміністративного нагляду.
10. Підстави встановлення адміністративного нагляду з ініціативи Національної поліції.

ВИСНОВКИ

1. Індивідуально-профілактична робота ДОП є вагомим засобом запобігання вчиненні злочинів та правопорушень, особам які перебувають на обліках в органах внутрішніх справ.

2. Служба ДОП є головним суб'єктом індивідуально-профілактичної діяльності серед підрозділів ПД.

3. Основними ознаками осіб, котрі перебувають на профілактичному обліку в службі ДОП є : вчинення ними злочинів та адміністративних правопорушень, наявність інформації про можливість вчинення ними протиправних діянь (особи, які перебувають під адміністративним наглядом), вчинення окремих видів правопорушень (домашнього насильства), існування небезпеки з боку певних груп осіб (осіб, які вчиняють злочини та правопорушення у стані сп'яніння, психічнохворих).

4. Основний зміст індивідуально-профілактичної роботи це виявлення осіб,

які повинні перебувати на обліку, постановка їх на профілактичний облік, спостереження за поведінкою підоблікових, здійснення профілактичного впливу особисто або із залученням представників інших підрозділів поліції, громадськості.

5. Безпосередній профілактичний вплив передбачає застосування комплексу прийомів та методів, метою яких є корегування антигромадських установок особи та спрямування її мотивації на суспільно корисну діяльність.

6. Індивідуально-профілактична діяльність ДОП потребує удосконалення у таких напрямках: 1) законодавче закріплення переліку суб'єктів, об'єктів та засобів такої діяльності; 2) збільшення кількості форм та методів профілактичного впливу; 3) дотримання прав і свобод осіб, які профілактуються; 4) налагодження взаємодії між службою ДОП з іншими підрозділами поліції та громадськістю; 5) навчання дільничних сучасним методикам профілактичного впливу.

ЛІТЕРАТУРА

І. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (Закони України).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Додаток до № 51. Ст. 1122. (Закони України).

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. (Закони України).

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Закони України).

5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 52. Ст. 455. (Закони України).

6. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. N 35. Ст. 517. (Законодавство України).

7. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

8. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. (Законодавство України).

9. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

10. Про затвердження інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.04.2017 р. №650 (Законодавство України).

11. Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 19.06.2020 № 468. (Законодавство України).

12. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: МВС України від 25.02.2019 р. № 124. (Законодавство України).

13. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 р. № 622. (Законодавство України).

14. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 р. № 100. (Законодавство України).

15. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України, Держдепартамент вик.покарань від 04.11.2003 р. № 1303/203. (Законодавство України).

16. Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: Наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 р. № 272/5. (Законодавство України).

17. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 р. № 1376. (Законодавство України).

18. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. (Законодавство України).

19. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. (Законодавство України).

II. Основна література:

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчально-методичний посібник. / уклад. : М.В. Корнієнко, А.Г. Пишна, А.А. Десятник; Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021. 236 с.

2. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч. метод. посібник. Трачук П. А., Тимчак В. В. Ужгород: Вид-во ПП Данило С. І., 2020. 144 с.

3. Адміністративна діяльність Національної поліції щодо запобігання вчинення адміністративних правопорушень дітьми: монографія / Є. С. Зеленський, І. С. Кравченко. Дніпро: ДДУВС, 2020. 154 с.

4. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник / Ю. О. Лісіцина, І. Р. Серкевич, Г. З. Яремко та ін.; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.

5. Аброськін В. В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навч. посіб. / В.В. Аброськін. К.: ФОП Лопатіна О.О., 2019. 212 с.

6. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія / Р. В. Миронюк. Дніпро: ДДУВС, 2020. 134 с.

7. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Серeda, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.

8. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін. ; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.

9. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки ; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.

10. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

11. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей: монографія / І.П. Катеринчук, Х.П. Ярмaкі, М.М. Заїка, О.М. Ткаленко. Одеса: ОДУВС, 2016. 178 с.

12. Алгоритм дій працівника патрульної поліції на місці події: методичні рекомендації / Д.С. Афонін. Одеса: ОДУВС, 2016. 48 с.

13. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: навчальний посібник / В.В. Серeda, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; заг.ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 512 с.

14. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Д.П. Калаянов, К.С. Ізбаш, Є.В. Додін та ін.; за заг. ред. С.В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 544 с.

15. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / С.В. Петков, М.В. Лошицький, А.А. Манжула. К.: Центр навчально-методичної літератури, 2015. 240 с.

16. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глухoверя та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.

17. Поліцейська діяльність та поліцейські послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: моногр. / Циганов О.Г., Бабич І.С., Бурбій А.В.. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 196 с.

18. Пугач А.В. Теорія і практика застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: монографія / А. В. Пугач, А. О. Собакарь. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 196 с.

III. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
6. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
7. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>
8. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>
9. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
10. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>

ТЕМА 2.7.4. Індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера поліції з особами звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено у встановленому законом порядку

Лекція – 1 год.

Практичне заняття – 1 год.

Навчальна мета: формування поняттєво-категоріального апарату з відповідної теми лекції, а також систематизованих стійких знань слухачів про індивідуально-профілактичну роботу дільничного офіцера поліції з особами звільненими з місць позбавлення волі, які відбували покарання за умисний злочин і в яких судимість не знято або не погашено у встановленому законом порядку.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права, сприяти формуванню вмінь та навиків професійної діяльності, вміло застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час організації роботи уповноважених підрозділів.

Розвивальна мета: розвинути здібності керівника у здійсненні організації діяльності підпорядкованого підрозділу, що уповноважений проводити профілактику правопорушень.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

План лекції (навчальні питання):

1. Індивідуально-профілактична робота з раніше судимими особами.
2. Форми індивідуально-профілактичної роботи дільничного офіцера з раніше судимими особами.

1. Індивідуально-профілактична робота з раніше судимими особами.

Проведення індивідуально-профілактичної роботи за місцем проживання осіб, звільнених з місць позбавлення волі (далі раніше судимі особи) покладається на працівників органів внутрішніх справ. До цієї роботи можуть залучатися представники органів державної влади, місцевого самоврядування, а також об'єднання громадян, релігійні та благодійні організації.

Індивідуально-профілактична робота з раніше судимими особами являє собою узгоджену та діяльність уповноважених на це суб'єктів (дільничних, оперативних підрозділів, громадських організацій тощо), спрямовану на виявлення та усунення (нейтралізацію) причин і умов учинення зазначеними особами кримінальних та інших правопорушень, а також здійснення позитивного впливу на їх поведінку шляхом ужиття комплексу заходів організаційно-правового, соціально-психологічного та іншого характеру.

Судимість - це специфічне (особливе) правове становище особи, яка засуджена обвинувальним вироком суду за вчинення

кримінального правопорушення до конкретної міри покарання і зазнає несприятливих правових наслідків (займатися певними видами діяльності, перебувати на профілактичному обліку або під адміністративним наглядом, мати доступ до державної таємниці тощо).

Метою індивідуально-профілактичної роботи ДОП є позитивна корекція особи раніше судимого, зміна його антигромадської поведінки на законослухняну.

Основними завданнями індивідуально-профілактичної роботи з раніше судимими особами є:

вивчення, усунення або попередження причин учинення кримінальних та інших правопорушень, умов, що їм сприяють, розроблення і здійснення заходів, направлених на усунення таких причин і умов;

вжиття до таких осіб заходів виховного і попереджувального характеру;

вжиття до раніше судимих осіб заходів, спрямованих на недопущення повторного вчинення ними кримінальних правопорушень.

Під час здійснення індивідуально - профілактичної роботи з раніше судимими особами працівники поліції керуються:

- • Конституцією України;
- • Законом України Про Національну поліцію»;
- • Законом України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі»;
- • Кримінальним процесуальним кодексом України;
- • Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- • Наказ МВС від 04.11.2003 № 1303/203 “Про затвердження Інструкції про порядок організації здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі”;
- • Спільний наказ МВС та МСП від 07.11.2011 № 429/831/769/3279/5 “Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів соціального патронажу звільнених осіб”;
- • Наказ від 28.03.2012 № 478/180/375/212/258 “Про затвердження Порядку взаємодії установ виконання покарань та суб’єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”.

Раніше засуджені особи поділяються на декілька категорій:

1. Засуджені до покарань, не пов’язаних з позбавленням волі.
2. Засуджені за злочини середньої та невеликої тяжкості (далі – раніше судимі).
3. Які за ознаками судимостей формально підпадають під дію Закону України “Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі” (раніше судимі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або два і більше разів за умисні злочини (далі – формальники)).
4. Яким установлено адміністративний нагляд (далі – адміннаглядні).

Індивідуально-профілактична робота ДОП з раніше судимою особою повинна починатися з вивчення її особистості.

Для цього необхідно з'ясувати такі дані про цю особу:

1. соціально-демографічну характеристику (вік, освіта, рід занять, сімейний стан, склад сім'ї, наявність неповнолітніх дітей, житлові умови);
2. стан здоров'я, психічні відхилення, риси характеру, ставлення до членів сім'ї, сусідів, антигромадські інтереси і спрямування;
3. протиправна поведінка в минулому і заходи реагування правоохоронних органів, особливості поведінки в конфліктних ситуаціях.

За необхідності можуть виявлятися й інші обставини, які мають значення для організації з цією особою профілактичної роботи, перевіряється її оточення, визначається антигромадська спрямованість особи, неблагополучні умови життя, оцінюється можливість учинення нею кримінальних правопорушень.

Інформація про минуле і теперішнє життя особи, її дії, соціальні зв'язки й оточуюче середовище є підґрунтям для прогнозу її майбутньої поведінки. Прогноз майбутньої поведінки раніше судимої особи, у свою чергу, дозволить спланувати індивідуально-профілактичну діяльність. Під час такого планування основну увагу необхідно звернути на активізацію чинників, які можуть позитивно вплинути на особу раніше судимого, і нейтралізацію тих, що здатні справити негативний вплив на нього.

2. Форми індивідуально-профілактичної роботи дільничного офіцера з раніше судимими особами.

Форми індивідуально-профілактичної роботи ДОП з раніше судимими особами – це сукупність зовнішньо виражених дій, які провадяться з метою виявлення та усунення причин і умов, які сприяють повторному вчиненню цими особами злочинів та інших правопорушень, а також здійснення корекції їх поведінки.

До таких форм можна віднести:

- загальні;
- спеціальні.

До загальних форм індивідуально-профілактичної роботи ДОП відносяться:

- профілактичні бесіди;
- усне попередження про неприпустимість протиправних дій;
- роз'яснювальна робота серед зазначеної категорії осіб про наслідки протиправної поведінки,
- профілактичні перевірки;
- проводять профілактичні бесіди з родичами та особами, які можуть на позитивно вплинути на поведінку раніше судимої особи;
- виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню правопорушень раніше судимими, вживати в межах своєї компетенції заходів до їх усунення; брати участь у правовому вихованні неповнолітніх;
- виявляти осіб, які втягують раніше засуджених у протиправну діяльність;

- профілактична допомога засудженим (наприклад у соціальній реабілітації, працевлаштуванні тощо).
- правова агітація та пропаганда, правове виховання,
- організаційна допомога громадським об'єднанням, органам соціального захисту у реабілітації раніше засуджених осіб;
- взаємодія із засобами масової інформації тощо.

Спеціальні форми:

- взяття таких осіб на профілактичний облік;
- притягнення їх до адміністративної чи кримінальної відповідальності;
- встановлення адміністративного нагляду.

До основних методів індивідуально-профілактичної роботи ДОП у сфері профілактики злочинності серед раніше судимих осіб, є:

- виявлення та аналіз кримінальних правопорушень, що вчиняються особами зазначеної категорії;
- розроблення і здійснення заходів щодо усунення причин і умов, які сприяють їх вчиненню (нейтралізації, ліквідації);
- ініціювання зацікавленими органами, установами та іншими суб'єктами заходів щодо усунення (нейтралізації) виявлених причин та умов кримінальних правопорушень, учинених раніше судимими особами (заходи-сигнали);
- правове виховання, правова пропаганда та агітація;
- вивчення і формування адекватної громадської думки про стан кримінальних правопорушень серед раніше судимих осіб, її причини та умови, заходи боротьби з нею;
- надання консультативної допомоги неповнолітнім, раніше судимим, їх батькам;

При здійсненні профілактичних заходів серед раніше судимих осіб, ДОП тісно взаємодіє з оперативними підрозділами поліції, які мають окремі повноваження щодо роботи з такими особами.

Повноваження працівників оперативних служб у профілактиці правопорушень з боку раніше судимих осіб:

- за допомогою джерел оперативної інформації здійснюють максимальне перекриття раніше судимих осіб, які проживають на дільницях обслуговування;
- при отриманні оперативної та іншої інформації про раніше судимих осіб, які займаються злочинною діяльністю чи виношують плани вчинення протиправних дій, проводять вичерпні перевірки таких даних. При їх підтвердженні організовують подальше реагування відповідно до чинного законодавства;
- беруть участь в оперативно-профілактичних операціях, які проводяться на території держави, використовуючи при цьому весь комплекс необхідних оперативно-розшукових заходів;
- уживають заходів, спрямованих на встановлення постійного контролю за поведінкою раніше судимих осіб, своєчасно виявляють та документують їхню протиправну діяльність;
- здійснюють оперативні перевірки „формальників” та адміннаглядних, про результати яких, окремо щодо кожної особи інформують службу ДОП.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1

09.07.2017р. дільничний офіцер поліції Іванчук, здійснюючи поквартирний обхід, з метою відпрацювання інформації, наданої мешканцями будинку щодо можливої причетності до незаконного збуту наркотичних засобів осіб, що проживають в їх домі на першому поверсі виявив в кв. 2 гр-на Василенка Петра Івановича, 1970 року народження, який раніше проживав за вказаною адресою, а в 2011 році був засуджений за злочин, передбачений ч. 3 ст. 185 КК України (крадіжка) до 5 років позбавлення волі. Дільничний офіцер поліції інформації із виправної колонії про звільнення Василенко П.І. не отримував, при цьому останній надав довідку про звільнення від 09.07.2017 р. *(Довідка про звільнення - в ній зазначається підстава звільнення, час відбування покарання, час не відбутої частини строку за умовно-дострокове звільнення, додаткове покарання, якщо від нього особа не звільнена. Якщо особа звільнена з заміною покарання більш м'яким, вказується термін цього покарання відповідно до рішення суду. У довідці фіксується заборгованість за виконавчими листами, місце, куди слідує засуджений, сума допомоги, якщо вона була видана. У цей документ вносяться відомості про незняті і непогашені судимості. Якщо особа звільнена зі зняттям судимості, наприклад при помилування, амністії, про це також зазначається в довідці.)*

Завдання. Дільничний офіцер поліції затримав гр. - на Василенко П.І. і доставив до органу поліції з метою встановлення усіх обставин справи. Чи правомірні дії дільничного офіцера поліції? Чи вбачаються порушення в діях раніше засудженого Василенка П.І.?

Ситуаційне завдання 2

До органу поліції надійшло із виправної колонії повідомлення-запит для перевірки можливості проживання гр-ном Зуєвим К.К, якого було засуджено у 2007 році за скоєння злочину, передбаченого ст. 121 ч.2 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого – своєї дружини та ґрунті ревнощів) після звільнення за обраним місцем проживання. Перевірку було доручено провести дільничному офіцеру поліції. В ході перевірки були опитані родичі за адресою, де планував проживати Зуєв К.К. та його сусіди. В результаті опитування думки родичів розділилися: батько заперечував щодо подальшого проживання сина в його помешканні, а мати дала згоду.

Завдання. Як повинен відреагувати дільничний офіцер поліції? Хто приймає рішення про можливість проживання особи після звільнення за обраним місцем проживання? У разі виявлення факту неможливості проживання засудженого за обраним ним місцем проживання як потрібно діяти дільничному офіцеру поліції?

Ситуаційне завдання 3

Дільничний офіцер поліції при обході поліцейської дільниці отримав інформацію від громадян, що у гр-ки Калюжної В.В., яка зловживає спиртними напоями проживає невідомий чоловік. При перевірці вказаної інформації було встановлено, що вказаний чоловік – це гр-н Піддубний К.К., який місяць тому звільнився із виправної колонії, де відбував покарання за скоєння злочинів, передбачених ст. 185 КК (крадіжка), ст. 186 (грабіж). В довідці про звільнення Піддубного К.К. вказано, що останній повинен був прибути в інший населений пункт, який знаходився в іншій області. В своєму поясненні раніше засуджений повідомив, що гр-ка Калюжна В.В. в період відбування покарання слала листи і запросила до себе жити. Остання підтвердила його слова.

Дільничний офіцер поліції зобов'язав негайно Піддубного К.К. відбути за місцем проживання, що вказане в довідці про звільнення. Однак останній відмовився, заявивши, що порушується його право на свободу пересування та вільний вибір місця проживання.

Завдання. Як повинен відреагувати дільничний офіцер поліції? Чи порушується в даному випадку право раніше засудженого Піддубного К.К. на свободу пересування та вільний вибір місця проживання?

Ситуаційне завдання 4

До чергової частини органу поліції надійшла інформація із лікарні про доставлення бригадою «швидкої» допомоги гр-на Т. в стані сильного наркотичного сп'яніння. В кишені знайдена довідка про звільнення із виправної колонії

Дільничний офіцер, якому було доручено провести перевірку встановив, що гр-н Т. був засуджений місцевим судом до 5 років позбавлення волі за скоєння злочину, передбаченого ч. 1 ст. 187 КК України (розбій). Відбував покарання в виправній колонії. При звільненні був направлений на поселення до будинку – інтернату, оскільки рідних не мав. Останній до інтернату не прибув. На обліку як особа, яка незаконно вживає наркотичні засоби або психотропні речовини не перебуває.

Дільничний офіцер повідомив головному лікарю, що вказана особа на обліку в поліцейському відділі не перебуває, вживання наркотичних засобів це особиста справа раніше засудженого Т. і поліція такими справами не займається, оскільки будь яких злочинів він не скоїв.

Завдання. Дайте оцінку діям дільничного офіцера поліції. Чи вбачається в діях раніше засудженої особи Т. правопорушення і яка його відповідальність за них?

Контрольні питання:

1. Проведення індивідуально-профілактичної роботи за місцем проживання осіб, звільнених з місць позбавлення волі.
2. Мета індивідуально-профілактичної роботи дільничного офіцера поліції.
3. Основні завданнями індивідуально-профілактичної роботи з раніше судимими особами.
4. Правова основа здійснення індивідуально - профілактичної роботи з раніше судимими особами працівниками поліції.

5. Категорії раніше засуджених осіб.
6. Порядок здійснення контролю за особами, звільненими з місць позбавлення волі.
7. Форми індивідуально-профілактичної роботи дільничного офіцера з раніше судимими особами.
8. Основні методи індивідуально-профілактичної роботи дільничного офіцера поліції у сфері профілактики злочинності серед раніше судимих осіб.

ВИСНОВКИ

1. Індивідуально-профілактична робота ДОП є вагомим засобом запобігання вчиненні злочинів та правопорушень, особам які перебувають на обліках в органах внутрішніх справ.

2. Служба ДОП є головним суб'єктом індивідуально-профілактичної діяльності серед підрозділів ПД.

3. Основними ознаками осіб, котрі перебувають на профілактичному обліку в службі ДОП є : вчинення ними злочинів та адміністративних правопорушень, наявність інформації про можливість вчинення ними протиправних діянь (особи, які перебувають під адміністративним наглядом), вчинення окремих видів правопорушень (домашнього насильства), існування небезпеки з боку певних груп осіб (осіб, які вчиняють злочини та правопорушення у стані сп'яніння, психічнохворих).

4. Основний зміст індивідуально-профілактичної роботи це виявлення осіб, які повинні перебувати на обліку, постановка їх на профілактичний облік, спостереження за поведінкою підоблікових, здійснення профілактичного впливу особисто або із залученням представників інших підрозділів поліції, громадськості.

5. Безпосередній профілактичний вплив передбачає застосування комплексу прийомів та методів, метою яких є корегування антигромадських установок особи та спрямування її мотивації на суспільно корисну діяльність.

6. Індивідуально-профілактична діяльність ДОП потребує удосконалення у таких напрямках: 1) законодавче закріплення переліку суб'єктів, об'єктів та засобів такої діяльності; 2) збільшення кількості форм та методів профілактичного впливу; 3) дотримання прав і свобод осіб, які профілактуються; 4) налагодження взаємодії між службою ДОП з іншими підрозділами поліції та громадськістю; 5) навчання дільничних сучасним методикам профілактичного впливу.

ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (Закони України).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Додаток до № 51. Ст. 1122. (Закони України).

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. (Закони України).

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Закони України).

5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 52. Ст. 455. (Закони України).

6. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. N 35. Ст. 517. (Законодавство України).

7. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

8. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. (Законодавство України).

9. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

10. Про затвердження інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.04.2017 р. №650 (Законодавство України).

11. Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 19.06.2020 № 468. (Законодавство України).

12. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: МВС України від 25.02.2019 р. № 124. (Законодавство України).

13. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 р. № 622. (Законодавство України).

14. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 р. № 100. (Законодавство України).

15. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України, Держдепартамент вик.покарань від 04.11.2003 р. № 1303/203. (Законодавство України).

16. Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: Наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 р. № 272/5. (Законодавство України).

17. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11. 2015 р. № 1376. (Законодавство України).

18. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього

руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. (Законодавство України).

19. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. (Законодавство України).

II. Основна література:

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчально-методичний посібник. / уклад. : М.В. Корнієнко, А.Г. Пишна, А.А. Десятник; Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021. 236 с.

2. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч. метод. посібник. Трачук П. А., Тимчак В. В. Ужгород: Вид-во ПП Данило С. І., 2020. 144 с.

3. Адміністративна діяльність Національної поліції щодо запобігання вчинення адміністративних правопорушень дітьми: монографія / Є. С. Зеленський, І. С. Кравченко. Дніпро: ДДУВС, 2020. 154 с.

4. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник / Ю. О. Лісіцина, І. Р. Серкевич, Г. З. Яремко та ін.; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.

5. Аброськін В. В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навч. посіб. / В.В. Аброськін. К.: ФОП Лопатіна О.О., 2019. 212 с.

6. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія / Р. В. Миронюк. Дніпро: ДДУВС, 2020. 134 с.

7. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.

8. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін. ; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.

9. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки ; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.

10. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

11. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей: монографія / І.П. Катеринчук, Х.П. Ярмачі, М.М. Заїка, О.М. Ткаленко. Одеса: ОДУВС, 2016. 178 с.

12. Алгоритм дій працівника патрульної поліції на місці події: методичні рекомендації / Д.С. Афонін. Одеса: ОДУВС, 2016. 48 с.

13. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна

частина: навчальний посібник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; заг.ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 512 с.

14. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Д.П. Калайнов, К.С. Ізбаш, Є.В. Додін та ін.; за заг. ред. С.В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 544 с.

15. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / С.В. Петков, М.В. Лошицький, А.А. Манжула. К.: Центр навчально-методичної літератури, 2015. 240 с.

16. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глуховеря та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.

17. Поліцейська діяльність та поліцейські послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: моногр. / Циганов О.Г., Бабич І.С., Бурбій А.В.. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 196 с.

18. Пугач А.В. Теорія і практика застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: монографія / А. В. Пугач, А. О. Собакаръ. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 196 с.

III. Інформаційні ресурси:

11. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

12. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua

13. Урядовий портал. Єдиний веб-потал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

14. Офіційний веб-потал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>

15. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>

16. Офіційний веб-потал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>

17. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>

18. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>

19. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>

20. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>

Тема 2.7.5. Контроль за дотриманням фізичними особами спеціальних правил та порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів до них у сфері забезпечення дозвільної системи

Лекція – 1 год.

Практичне заняття – 1 год.

Навчальна мета: опрацювати базові поняття з теми, основні вимоги щодо контролю за дотриманням фізичними особами спеціальних правил та порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів до них у сфері забезпечення дозвільної системи.

Виховна мета: сприяти формуванню вмінь та навиків управлінської діяльності, вміло застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час організації роботи дільничного офіцера поліції у сфері забезпечення дозвільної системи.

Розвивальна мета: розвинути здібності керівника у здійсненні організації діяльності підпорядкованого підрозділу, що уповноважений проводити профілактику правопорушень серед дітей.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники, мультимедійні слайди, комп'ютер.

Наочні засоби: зразки документів, тексти нормативних документів.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття та призначення дозвільної системи.
2. Перелік об'єктів, на яких поширюються правила дозвільної системи.
3. Правова основа і порядок видачі дозволів на придбання зброї та боєприпасів.
4. Повноваження Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки у сфері дозвільної системи.
5. Контроль дільничного офіцера поліції за дотриманням правил дозвільної системи.

1. Поняття, призначення та правова основа дозвільної системи в Україні. Система об'єктів дозвільної системи

Важливе місце в дотриманні публічної безпеки і порядку органами Національної поліції посідає дозвільна система, яка передбачає обов'язкове отримання дозволів на здійснення певних дій підприємствами, установами та організаціями, а також окремими громадянами. Це організаційно-правова діяльність, що здійснюється державою з метою забезпечення своїх економічних та соціально-політичних інтересів, для створення необхідних умов нормальної діяльності державних та громадських організацій, додержання законності, охорони власності та забезпечення громадської безпеки. Для цього держава закріплює в законодавчих та інших нормативних актах певний порядок

суспільних відносин, забезпечення якого покладено на органи виконавчої влади, в тому числі й на органи Національної поліції. Зміст дозвільної системи пояснюється не тільки наявністю встановленого порядку, а також і тим, що цей порядок необхідно забезпечити певними правовими засобами і дотримуватись усім учасникам зазначених правовідносин, а це, як правило, передбачає здійснення функцій контролю та нагляду з боку органів виконавчої влади, яким надано право видавати дозволи.

Термін «дозвільна система» було введено в обіг Постановою ЦВК та РНК СРСР від 12 грудня 1924 р. «О порядке производства, торговли, хранения, учета оружия, огнестрельных припасов, разрывных снарядов и взрывчатых веществ», якою було встановлено дозвільний порядок на здійснення всіх зазначених операцій, проте деякі окремі вимоги було визначено в законодавстві РРФСР ще раніше. Наприклад, Декретом РНК РРФСР від 12 липня 1920 р. «О выдаче и хранении огнестрельного оружия и обращения с ним» було передбачено дозвільний порядок на видання та зберігання вогнепальної зброї, а Декрет РНК РРФСР від 17 жовтня 1921 р. «О порядке реквизиции и конфискации имущества частных лиц и обществ встановив, що вогнепальна зброя та вибухові речовини «за відсутності належного дозволу на їх зберігання підлягають обов'язковому безоплатному здаванню державі».

Поняття «дозвільна система» в науці адміністративного права з'явилося на підставі аналізу вченими-адміністративістами деяких правовідносин, котрі складаються в сфері державного управління. Необхідно також відзначити, що формулювання із застосуванням терміну «система» в юридичній літературі та нормативних актах зустрічаються досить часто (виборча система, судова система, паспортна система тощо). Проте на відміну від деяких з них, дозвільна система довгий час не мала нормативного визначення і аналізувалася тільки в навчальних посібниках та авторських публікаціях.

Щодо визначення терміна та меж функціонування дозвільної системи єдиного погляду поки що не існує. У загальній юридичній літературі одна група авторів (М. А. Луньов, Ю. М. Козлов, М. І. Єропкін, В. П. Сальников, В. А. Гуменюк) пов'язує її з особливим видом діяльності органів внутрішніх справ щодо видачі суб'єктам дозволів на обіг спеціально визначених речовин, матеріалів і предметів; інша (І. Г. Кириченко, А. П. Коренєв, Д. М. Бахрах, О.М. Бандурка, А. В. Агапов), поряд з такою точкою зору, висловлює думку про те, що дозвільна система як форма виконавчо-розпорядчої діяльності відповідно до чинного законодавства поширюється на значно ширше коло суспільних відносин і здійснюється багатьма органами виконавчої влади й державного управління.

Найбільш повним та таким, що може бути взята за основу є підхід, який був сформульований О. В. Джафаровою. Так дослідниця вважає, що дозвільна діяльність це один з основних правових інструментаріїв держави, який застосовується для забезпечення балансу (погодження) індивідуальних, групових та національних інтересів за умови суворого дотримання пріоритету прав і свобод людини і громадянина.

Вчена виокремлює три підходи до її розуміння: 1) широке розуміння дозвільної діяльності як основної діяльності держави, що реалізується уповноваженими органами шляхом закріплення в нормативно-правових актах

певних правил поведінки; 2) з позицій системи правовідносин превентивного та охоронного змісту, що виникають з приводу здійснення державними органами, фізичними та юридичними особами діяльності, яка несе в собі потенційну небезпеку для життя, здоров'я людей, а також для навколишнього природного середовища, національних інтересів держави; 3) як сукупності законодавчо закріплених дозвільних процедур, пов'язаних з погодженням або наданням дозвільних документів на конкретний вид діяльності (або об'єкт), що може бути потенційно небезпечним для життя, здоров'я людей, а також для навколишнього природного середовища та національних інтересів, порядок здійснення яких визначається адміністративно-процесуальними нормами.

Рухаючись далі звернемо увагу на визначення дозвільної системи з позицій нормативного закріплення в діяльності органів Національної поліції. Так, в постанові Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576, що затвердила Положення про дозвільну систему, дано визначення цієї системи **як особливого порядку виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян.**

Правову основу здійснення органами Національної поліції дозвільної системи становлять численні нормативні акти різної юридичної сили. Так, Закон України «Про Національну поліцію» закріпив обов'язок поліції видавати відповідні дозволи, контролювати додержання правил дозвільної системи, а також повноваження щодо попередження та припинення виявлених порушень цих правил. Постановою Верховної Ради України від 17.06. 1992р. «Про право власності на окремі види майна» визначено види майна, що не можуть перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав, а також спеціальний порядок набуття права власності громадянами на окремі види майна (зокрема, вогнепальну та газову зброю).

Дозвільна система визначає сукупність урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, державними адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з виданням документів дозвільного характеру, переоформленням, виданням дублікатів, анулюванням документів дозвільного характеру.

Як відомо, поки ще відсутній базовий Закон, який урегульовував би правові відносини у сфері надання дозволів на поводження з об'єктами дозвільної системи, які можуть перебувати у власності або користуванні фізичних та юридичних осіб, і здійснення контролю в цій сфері.

Тобто всі можливі правовідносини у сфері обігу та застосування зброї в межах дозвільної системи наразі врегульовуються за допомогою низки законів України та підзаконних нормативно-правових актів суб'єктів публічного адміністрування, що здійснюють адміністративно-правове забезпечення в цій сфері.

Як стверджує Д. Чуріков, існує два погляди щодо визначення поняття «дозвільна система». Провівши відповідні дослідження, він зазначає, що потрібно розглядати дозвільну систему в широкому та вузькому розумінні.

У першому разі йдеться про особливий порядок учинення різними суб'єктами будь-яких дій, на які потрібно одержати спеціальний дозвіл, у другому – лише про дії, перераховані в Положенні про дозвільну систему, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 576.

Отже, дозвільна система у сфері обігу зброї – це визначений нормами адміністративного права спеціальний інститут адміністративного права, який визначає для суб'єктів права звужений правовий «коридор» щодо видання дозволів на право придбання, зберігання, носіння, перевезення визначених видів зброї, а також проектування, будівництва, відкриття та функціонування об'єктів, де зберігається чи використовуються зброя, а також чіткий (дозвільний) перелік можливих і необхідних варіативних дій для суб'єктів правовідносин у цій сфері, вихід за який є адміністративним правопорушенням і тягне за собою притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності.

Узагалі дозвільна система призначена,

по-перше, для попередження порушень правил придбання, зберігання, обліку, перевезення, використання та знищення предметів і речовин, на які встановлено особливий режим користування;

по-друге – для попередження використання підконтрольних об'єктів і предметів не за призначенням і зі злочинною метою;

по-третє – для перешкоджання викраденню, втраті й загубленню предметів і речовин, на які

встановлено дозвільну систему;

по-четверте – для застосування до

порушників порядку і правил дозвільної системи передбачених законом заходів адміністративно-правового впливу, а також для здійснення взаємодії з іншими відомствами у сфері наведення належного порядку на об'єктах дозвільної системи.

На нашу думку, дозвільна система у сфері обігу та застосування зброї потрібна для:

- 1) урегулювання питань стосовно видання, анулювання, переоформлення різноманітних дозволів і ліцензій у цій сфері;
- 2) установлення переліку повноважень суб'єктів публічної адміністрації стосовно видання, анулювання, переоформлення різноманітних дозволів у цій сфері;
- 3) попередження незаконного обігу зброї;
- 4) установлення порядку поводження зі зброєю, зокрема її зберігання, обліку та носіння;
- 5) регламентації порядку дій при раптовій її втраті;
- 6) превенції безпідставного її застосування;
- 7) попередження посягань з її використанням;
- 8) установлення та застосування адміністративної відповідальності за порушення дозвільних правил і створення умов для притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які скоїли в цій сфері кримінальні проступки.

Основними принципами дозвільної системи є такі: захист прав, законних інтересів суспільства, територіальних громад і громадян, життя громадян, охорона навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки

держави; розвиток конкуренції; прозорість процедури видання документів дозвільного характеру; додержання рівності прав суб'єктів господарювання під час видання документів дозвільного характеру; відповідальність посадових осіб дозвільних органів, державних адміністраторів та суб'єктів господарювання за порушення вимог законодавства з питань видання документів дозвільного характеру; зменшення рівня державного регулювання господарської діяльності; установлення єдиних вимог до порядку видання документів дозвільного характеру.

Таким чином, основною метою дозвільної системи у сфері обігу та застосування зброї є превенція безконтрольного володіння, користування й, найголовніше, – недопущення випадкового чи сторонніми особами протиправного навмисного застосування зброї проти людей, а також для максимального унеможливлення завдання шкоди громадському порядку та праву власності фізичних і юридичних осіб.

Здійснюючи дозвільну систему, органи поліції відповідно до законодавства України видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям дозволи на придбання, зберігання, перевезення й використання вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, холодної та пневматичної зброї, пристроїв та набоїв до них, а також громадянам – дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської, холодної, пневматичної зброї, пристроїв.

Тобто діє чіткий, передбачений законодавством перелік видів зброї, на володіння, носіння, зберігання, перевезення та використання яких потрібен дозвіл, а також виокремлено приналежні об'єкти до них, на які також поширюються вимоги дозвільної системи.

Можливість конкретніше визначити поняття та межі функціонування дозвільної системи надають характерні для неї риси. Зокрема, ними є:

1. Наявність широкого кола законодавчих та інших нормативноправових актів, нормами яких передбачається отримання дозволу уповноважених органів на здійснення фізичними або юридичними особами відповідних дій. Їх метою є забезпечення економічних і соціально-політичних інтересів держави, правопорядку, захист прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

2. Специфічність кола адміністративно-правових відносин, які виникають у сфері дозвільної системи.

3. Участь у дозвільних відносинах великої кількості суб'єктів серед яких: з одного боку, виступають спеціально уповноважені державні органи виконавчої влади та їх посадові особи, які забезпечують реалізацію законодавства у сфері функціонування дозвільної системи, з іншого - фізичні та юридичні особи, які мають дозвіл уповноважених державних органів.

4. Право органів державної виконавчої влади та їх посадових осіб щодо здійснення нагляду за виконанням дозвільних умов фізичними та юридичними особами - суб'єктами дозвільних відносин.

5. Можливість застосування уповноваженими державними органами та їх посадовими особами правового примусу до фізичних і юридичних осіб, які порушили вимоги дозвільних умов.

Отже, дозвільна система — це попередньо дозволений та постійно контрольований компетентними органами порядок обмеженого обігу певних речей, що є джерелом підвищеної небезпеки.

2. Перелік об'єктів, на яких поширюються правила дозвільної системи.

До об'єктів дозвільної системи включено те, що за своїми властивостями може становити загрозу життю та здоров'ю людини, заподіяти матеріальну, фінансову, економічну чи іншу шкоду суспільству в цілому тощо, іншими словами, в більш широкому розумінні — за здатністю завдавати певної шкоди інтересам, які захищаються законом. Так, наприклад, отруйні речовини, проникаючи в організм людини або тварини, призводять до безповоротних фізіологічних змін. Вогнепальна зброя може становити загрозу життю або тілесній недоторканності людини тощо.

Звідси можна зробити висновок, що об'єктами дозвільної системи в широкому розумінні є дії фізичних або юридичних осіб щодо таких предметів, створінь чи процесів у сфері живої та неживої природи, а також суспільстві, неврегульоване використання або функціонування яких може завдати шкоди інтересам, які охороняються законом.

Об'єкти, дозвільну систему щодо яких здійснюють органи Національної поліції мають свої особливості, які полягають, перш за все, в тому, що зазначені предмети та підприємства становлять потенційну суспільну небезпеку, діяльність, пов'язана з ними, може завдати шкоди суспільним та державним інтересам, життю та здоров'ю громадян. В цивільному праві такі об'єкти визнаються джерелами підвищеної небезпеки. Предмети, на які поширюється дозвільна система, повністю або частково вилучені із цивільного обігу, їх безконтрольне використання становить склад адміністративного проступку або злочину, оскільки при цьому створюється загроза завдання шкоди життю та здоров'ю людей, іншим об'єктам правової охорони. Підприємства та майстерні, про які йшлося вище, в одних випадках своєю діяльністю також створюють загрозу публічній безпеці (склади, сховища, де зберігається зброя або вибухові матеріали, підприємства, де вони виготовляються, тощо), в інших їх безконтрольна діяльність може призвести до безладдя, хаосу в суспільних відносинах (в разі незаконного виготовлення печаток і штампів).

Таким чином, у вузькому розумінні об'єктами, дозвільну систему щодо яких здійснюють органи Національної поліції, можна визнати такі предмети (речовини), а також підприємства і майстерні, які становлять потенційну суспільну небезпеку, у зв'язку з чим вилучені або обмежені у цивільному обігу і для яких законодавством встановлено спеціальний режим використання.

До зазначених об'єктів чинним законодавством віднесено:

- вогнепальну зброю (нарізну військових зразків, несучасну стрілецьку, спортивну, навчальну, вихолощену, мисливську нарізну і гладкоствольну), бойові припаси до неї,
- пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими

снарядами не смертальної дії,

- холодну зброю (арбалети, мисливські ножі тощо),
- пневматичну зброю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду,
- сховища, склади і бази, де вони зберігаються,
- стрілецькі тири і стрільбища,
- мисливсько-спортивні стенди,
- підприємства і майстерні по виготовленню і ремонту вогнепальної та холодної зброї,
- магазини, в яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї.

Крім того, на органи Національної поліції безпосередньо покладено обов'язок щодо контролювання за дотриманням посадовими особами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань і громадянами встановленого порядку виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система.

Для укладення трудового договору на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, придбанням, зберіганням, обліком, охороною, перевезенням, використанням предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система, необхідно отримати згоду від відповідного органу Національної поліції.

Таким чином, дозвільна система, яку здійснюють органи Національної поліції, поширюється на досить велику кількість об'єктів. Їх технічні характеристики, режим функціонування, а також повноваження органів Національної поліції у сфері забезпечення виконання правил дозвільної системи врегульовано численними нормативними актами різної юридичної сили.

3. Правова основа і порядок видачі дозволів на придбання зброї та боєприпасів.

В Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертальної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 № 622 визначено умови та порядок видачі та анулювання дозволів на придбання, зберігання, облік, охорону, носіння, перевезення і використання зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертальної дії, та патронів до них, боєприпасів, інших предметів, матеріалів та речовин, щодо зберігання і використання яких встановлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дія дозвільної системи, правил поведінки з ними та їх застосування.

Умови і порядок видачі дозволу залежать від виду об'єкта дозвільної системи, а також суб'єкта, якому він видається, і встановлені рядом нормативних актів. Окремо врегульовано умови і порядок видачі дозволів юридичним особам (міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, господарським товариствам) і громадянам.

Правовою основою для видання дозволів на зброю є Постанова Верховної Ради України від червня 1992 р. № 2471-12 «Про право власності

на окремі види майна»; Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 402 «Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власному чи іншому законному володінні зброю за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі, її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї»; накази МВС України від 14 листопада 1992 року №625 «Про заходи щодо виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня № 576», «Про затвердження Положення про дозвільну систему»; від 21 серпня 1998 року № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» (zareestrovaniy у Міністерстві юстиції України 7 жовтня 1998 року за № 637/3077); від 2 вересня 1998 року № 659 «Інструкція про створення єдиної автоматизованої системи номерного обліку вогнепальної (стрілецької) зброї, яка зберігається й використовується в МВС, на об'єктах дозвільної системи та перебуває в особистому користуванні громадян»; від 31 травня 1993 року № 314 «Про затвердження Інструкції про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї»; від липня 1996 року № 523 «Про затвердження Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до них, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів і правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Здійснюючи дозвільну систему, органи поліції відповідно до законодавства України видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення, боєприпасами до неї, холодною та охолощеною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу (далі - суб'єкти господарювання), дозволи на придбання, зберігання, перевезення (через митний кордон України, територією України, транзит через територію України) й використання вогнепальної зброї,

боєприпасів до неї, основних частин зброї, холодної зброї, охолощеної зброї, пневматичної зброї; пристроїв та патронів до них; вибухових матеріалів і речовин; на відкриття та функціонування сховищ, складів і баз, де вони зберігаються, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них (далі - об'єкти дозвільної системи); громадянам - дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської зброї, холодної, охолощеної, пневматичної зброї, пристроїв.

Бланки дозволів повинні зберігатися в підрозділах дозвільної системи у місцях, що виключають доступ до них сторонніх осіб.

Строк дії дозволів:

на виготовлення, зберігання та використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, які видаються на ім'я керівників підприємств, установ і організацій, а також громадянам, - 3 роки;

на придбання та перевезення цих предметів, матеріалів і речовин - до 3 місяців;

на придбання вибухових матеріалів - до 6 місяців.

Оформлений дозвіл видається керівникам підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань, а також громадянам або за їх дорученням уповноваженим ними особам під розписку після пред'явлення паспорта чи інших документів, що засвідчують особу. У загонах воєнізованої охорони видача дозволів на зберігання відомчої зброї допускається на ім'я командирів, начальників команд або окремих підрозділів.

Придбання, зберігання і перевезення мисливської вогнепальної нарізної і гладкоствольної зброї, бойових припасів, пневматичної та холодної зброї громадянами

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17 червня 1992 р. № 2471-12 «Про право власності на окремі види майна» правом придбання мисливської гладкоствольної зброї користуються громадяни України, які досягли 21-річного віку, а мисливської нарізної зброї — 25-річного віку, на холодну та пневматичну зброю — 18-річного віку. Кількість зброї, яку може мати громадянин України, не обмежена, однак власник зброї повинен забезпечити її безумовну схоронність. У разі наявності трьох і більше одиниць вогнепальної, пневматичної зброї, арбалетів приміщення (будинок, квартира тощо) або сейф (шафа) для її зберігання повинні бути обладнані охоронною сигналізацією, автономною або з виводом на ПЦН органу Національної поліції.

Для одержання в органах Національної поліції дозволу на придбання мисливської нарізної, комбінованої, гладкоствольної, пневматичної зброї, арбалетів громадянами подаються такі документи:

письмове клопотання щодо видачі дозволу на ім'я керівника органу внутрішніх справ;
заповнена картка-заява;
медичний висновок лікувального закладу про відсутність протипоказань, що перешкоджають придбанню зброї;
копію договору страхування;
довідка про проходження вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею та застосування;
платіжне доручення (квитанція) установи банку про оплату послуг за видачу такого дозволу;

Довідку про наявність чи відсутність судимості .

Для одержання дозволу на придбання інших видів холодної зброї, її сучасних копій (катани, мечі, шаблі, кортики, кинджали тощо) з метою їх колекціонування громадяни в органи Національної поліції за місцем проживання подають заяву та квитанцію про оплату послуг за видачу дозволу.

Дозволи на придбання зброї видаються громадянам органами внутрішніх справ після пред'явлення паспорта або документа, який засвідчує особу. Невикористані дозволи мають бути повернені в органи Національної поліції.

Військовослужбовці Збройних Сил України, інших військових формувань, а також поліцейські дозволи на придбання, зберігання мисливської, гладкоствольної, нарізної, комбінованої вогнепальної, пневматичної і холодної зброї одержують після подання відповідного рапорту, довідки з місця роботи, платіжного доручення (квитанції) установи банку про оплату послуг за видачу такого дозволу та заповненої картки-заяви.

Окремими нормативними актами врегульовано умови та порядок видачі дозволів на придбання, носіння, зберігання та використання вогнепальної зброї та боєприпасів народним депутатам України та деяким посадовим особам.

4. Повноваження Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки у сфері дозвільної системи.

Щодо здійснення дозвільної системи органами Національної поліції уповноважені забезпечувати функціонування дозвільної системи, здійснення контролю за придбанням, зберіганням, носінням і перевезенням зброї, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів і речовин, щодо зберігання і використання яких встановлено спеціальні правила, за відкриттям і функціонуванням об'єктів, де вони використовуються. Детально порядок здійснення дозвільної системи органами Національної поліції врегульовано наказами МВС України.

Сутність діяльності органів Національної поліції щодо здійснення дозвільної системи полягає у розробці та втіленні в життя комплексу заходів, спрямованих на недопущення шкоди, яку може бути заподіяно публічним та державним інтересам, власності, особистій безпеці громадян внаслідок безконтрольного володіння і використання об'єктів, на які поширюється

зазначена система. Ця діяльність будується відповідно до завдань, визначених чинним законодавством. Основні з них:

1) здійснення систематичного контролю за додержанням правил виготовлення, зберігання та використання предметів (речовин), на які поширюється дозвільна система, попередження та припинення порушень її правил;

2) підготовка і своєчасне проведення профілактичних заходів по недопущенню крадіжок (втрат) зброї, боєприпасів та інших предметів та речовин, на які поширюється дозвільна система, запобігання випадкам протиправного їх використання;

3) виявлення і усунення (нейтралізація) причин та умов, що сприяють порушенням правил дозвільної системи;

4) вжиття до порушників правил дозвільної системи передбачених законодавством заходів впливу.

Діяльність по здійсненню дозвільної системи зазначеними підрозділами складається з ряду напрямків, до основних з яких належать:

- оформлення та видача відповідних дозволів;
- підготовка та ведення документації на об'єкти дозвільної системи;
- проведення планових та позапланових перевірок об'єктів;
- організація профілактики порушень правил дозвільної системи;
- організація та здійснення прийому громадян, розгляд та перевірка їх заяв, скарг;
- здійснення взаємодії з іншими службами органів Національної поліції, а також з іншими державними органами та громадськими організаціями;
- аналіз стану роботи на закріплених підприємствах та в установах;
- складання звітів, інформацій і т ін.

Концентровано процес управління проявляється в управлінському рішенні, тобто функції державного управління взагалі і ті, що виконуються органами Національної поліції по здійсненню дозвільної системи, зокрема, реалізуються, частіш все, шляхом прийняття та реалізації управлінських рішень.

Як форма об'єднання сил та засобів (відповідних служб) є організація органів Національної поліції за своїм змістом становить відповідну побудову апаратів конкретної служби, тобто її структуру. Національна поліція роботу щодо здійснення дозвільної системи організує через свої структурні підрозділи превентивної діяльності.

Здійснюючи дозвільну систему, органи Національної поліції відповідно до законодавства України видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, господарським об'єднанням дозволи на придбання, зберігання, перевезення й використання:

- вогнепальної зброї, боєприпасів до неї,
- холодної зброї,
- пневматичної зброї;

пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів тощо;

пунктів вивчення матеріальної частини зброї,
правил поводження з нею та її застосування.

Дозволи на придбання, зберігання, перевезення й використання вибухових матеріалів (вибухових речовин, засобів ініціювання) видаються тільки державним підприємствам та організаціям.

Громадянам видаються дозволи на придбання, зберігання й носіння:
вогнепальної мисливської,
холодної зброї,
пневматичної зброї.

Дозволи на зберігання і носіння громадянам видаються строком на 3 роки, а на придбання та перевезення – строком до 3 місяців.

Дозволи на зберігання та використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, видаються на ім'я керівників підприємств, установ і організацій.

Основними завданнями органів поліції є запобігання порушенням порядку виготовлення, придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення та використання вогнепальної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 мм та швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду (далі - пневматична зброя) і холодної зброї (арбалети, луки з зусиллям натягу тятиви більше ніж 20 кг, мисливські ножі тощо (далі - холодна зброя)), пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії (далі - пристрої), та патрони до них, основних частин зброї бойових припасів до зброї і охолощеної зброї, вибухових матеріалів і речовин, попередження випадків їх втрати, крадіжок, використання не за призначенням та з протиправною метою.

Отже, за своїм змістом організація діяльності органів Національної поліції по здійсненню дозвільної системи у сфері обігу зброї включає в себе як видачу відповідних дозволів, так і реалізацію комплексу управлінських рішень, які забезпечують повноту обліку зброї, чітке додержання норм та правил її виробництва, перевезення, реалізації, функціонування, зберігання та використання.

5. Контроль дільничного офіцера поліції за дотриманням правил дозвільної системи.

Дозвільна система – це особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян.

Це питання регулюється Порядком виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин встановлений Положенням про дозвільну систему, затвердженим постановою Кабінету Міністрів від 12.10.92 N 576.

На підприємствах, в установах і організаціях, де виготовляються, ремонтуються, зберігаються та використовуються предмети, матеріали і речовини, на які поширюється дозвільна система, перевіряються:

- наявність відповідних дозволів на виготовлення, ремонт, придбання, зберігання, охорону, перевезення та використання підконтрольних предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень та лабораторій (також відповідних паспортів на бази, сховища, склади вибухових матеріалів, піротехнічні майстерні тощо); строк дії цих документів; погодження укладання трудових договорів на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, придбанням, зберіганням, обліком, охороною, перевезенням і використанням спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин; дотримання пропускнуго режиму;

- облік підконтрольних предметів, матеріалів і речовин, порядок видачі, приймання зброї, бойових припасів до неї, пристроїв, патронів до них, вибухових матеріалів і речовин; їх списання після використання, повернення в місце постійного зберігання; правильність ведення відповідної службової документації;

- придатність приміщень, в яких розміщені об'єкти дозвільної системи, до зберігання зброї, бойових припасів до неї, пристроїв, патронів до них, вибухових матеріалів і речовин, а саме: міцність дверей, стін, стелі, підлоги, металевих сейфів, шаф, надійність замків, справність охоронної протипожежної сигналізації;

- стан технічного устаткування (складів, баз, сховищ); наявність охорони, постових вишок, блок-постів, сторожових собак, засобів пожежогасіння, зв'язку з найближчими постами охорони і органами поліції;

- стан охорони об'єктів, укомплектованість особовим складом, придатність його для охорони об'єктів та знання своїх посадових обов'язків, тривалість збору за сигналом "Тривога", порядок зміни і підміни, відповідність розміщення сил дислокації постів, а також планів оборони цих об'єктів в органах поліції та проведення навчання з відпрацюванням взаємодії всіх видів нарядів;

- обладнання та технічний стан транспорту, що здійснює перевезення предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система.

На всіх об'єктах дозвільної системи обов'язково перевіряється організація внутрішнього контролю за схоронністю предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система.

У разі виявлення під час обстеження об'єктів дозвільної системи порушень складаються відповідні акти, в яких докладно описується суть виявлених недоліків, указується строк їх усунення. Один примірник акта залишається на об'єкті дозвільної системи, а другий після доповіді керівнику органу поліції підшивається до облікової справи на цей об'єкт.

У разі виявлення під час перевірки порушень порядку виготовлення, ремонту, придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, особи, які допустили порушення, притягаються до відповідальності в порядку, встановленому законами України.

Якщо на об'єкті під час обстеження не виявлені порушення, складається рапорт на ім'я начальника органу поліції, у якому вказуються дата перевірки, найменування об'єкта та результати перевірки.

Акти і рапорти про перевірки об'єктів дозвільної системи доповідаються керівнику органу поліції, який приймає відповідні рішення щодо проведеної перевірки, після чого вони підшиваються до облікових справ на ці об'єкти.

Контроль за зберіганням вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв, що належать громадянам, здійснюється органами поліції відповідно до законодавства. Перевірка порядку зберігання зброї громадянами проводиться дільничними офіцерами поліції не рідше одного разу на три роки. Про результати перевірки складається рапорт, який підшивається до особової справи власника зброї, пристрою. Вимоги працівників органів поліції щодо забезпечення схоронності вогнепальної зброї та бойових припасів до неї, а також пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв, патронів до них є обов'язковими для її власників. При оформленні завдання дільничному офіцеру поліції допускається його заповнення як на кожного власника окремо, так і на групу власників за списком.

План практичного заняття (навчальні питання):

1. Поняття та призначення дозвільної системи.
2. Перелік об'єктів, на яких поширюються правила дозвільної системи.
3. Правова основа і порядок видачі дозволів на придбання зброї та боєприпасів.
4. Повноваження Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки у сфері дозвільної системи.
5. Контроль дільничного офіцера поліції за дотриманням правил дозвільної системи.

Ситуаційне завдання 1

ДОП, спільно з інспектором дозвільної системи відділення превенції, прийняв участь в обстеженні тир, який знаходився в приміщенні міського спортивного клубу. Директор клубу заявив, що у поліції немає права для перевірки, оскільки порушень правил виявлено не було, і що має намір оскаржувати такі дії до керівника органу поліції.

1. Що є підставою для перевірки об'єктів дозвільної системи?
2. Які посадові особи мають прийняти участь у здійсненні такої перевірки?

3. Які нормативні документи визначають підстави для здійснення такої перевірки ДОП?
4. Розробіть алгоритм дій поліцейського по перевірці дозвільного об'єкту.
5. Який документ складається за результатами такої перевірки?
6. Які повноваження мають поліцейські, якщо виявили порушення встановлених правил?
7. Що перевіряється та які порушення можуть бути виявлені поліцейськими?

Ситуаційне завдання 2

ДОП, відповідно до обліків власників зброї, що проживають на території адміндільниці, виявив, що закінчився термін дії дозволу, виданого гр. Пущенку на зберігання та використання газового револьвера King Cobra., придбаного 3 роки 9 місяців назад.

Під час перевірки було виявлено порушення гр.Пущенко умов зберігання газового револьверу.

1. Що є підставою для перевірки гр.Пущенка дільничним офіцером поліції?
2. В яких умовах гр.Пущенка мав зберігати газовий револьвер?
3. Які умови зберігання газового револьверу могли бути допущені гр.Пущенко?
4. Які повноваження має поліцейський у даній ситуації?
5. Розробіть алгоритм дій поліцейського по перевірці правил зберігання гр. Пущенка газового револьверу та застосуванню ним поліцейських заходів у ситуації, яка склалася.

Контрольні питання:

1. Дозвільна система: поняття та особливості.
2. Перелік об'єктів, на яких поширюються правила дозвільної системи.
3. Правова основа і порядок видачі дозволів на придбання зброї та боєприпасів.
4. Спеціальні повноваження Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки у сфері дозвільної системи.
5. Підстави для перевірки об'єктів дозвільної системи.
6. Контроль дільничного офіцера поліції за дотриманням правил дозвільної системи.

ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (Закони України).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради УРСР*. Додаток до № 51. Ст. 1122. (Закони України).

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. (Закони України).

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Закони України).

5. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 52. Ст. 455. (Закони України).

6. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. N 35. Ст. 517. (Законодавство України).

7. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

8. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. (Законодавство України).

9. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. (Законодавство України).

10. Про затвердження інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.04.2017 р. №650 (Законодавство України).

11. Про затвердження Змін до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 19.06.2020 № 468. (Законодавство України).

12. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: МВС України від 25.02.2019 р. № 124. (Законодавство України).

13. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 р. № 622. (Законодавство України).

14. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 р. № 100. (Законодавство України).

15. Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: Наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 р. № 272/5. (Законодавство України).

16. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11. 2015 р. № 1376. (Законодавство України).

17. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. (Законодавство України).

18. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. (Законодавство України).

II. Основна література:

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навчально-методичний посібник. / уклад. : М.В. Корнієнко, А.Г. Пишна, А.А. Десятник; Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021. 236 с.

2. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч. метод. посібник. Трачук П. А., Тимчак В. В. Ужгород: Вид-во ПП Данило С. І., 2020. 144 с.

3. Адміністративна діяльність Національної поліції щодо запобігання вчинення адміністративних правопорушень дітьми: монографія / Є. С. Зеленський, І. С. Кравченко. Дніпро: ДДУВС, 2020. 154 с.

4. Організаційно-правові основи запобігання тероризму: підручник / Ю. О. Лісіцина, І. Р. Серкевич, Г. З. Яремко та ін.; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 432 с.

5. Аброськін В. В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навч. посіб. / В.В. Аброськін. К.: ФОП Лопатіна О.О., 2019. 212 с.

6. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія / Р. В. Миронюк. Дніпро: ДДУВС, 2020. 134 с.

7. Адміністративна діяльність поліції: підручник / В.В. Середа, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; за заг. ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 776 с.

8. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін. ; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.

9. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки ; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.

10. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

11. Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей: монографія / І.П. Катеринчук, Х.П. Ярмакі, М.М. Заїка, О.М. Ткаленко. Одеса: ОДУВС, 2016. 178 с.

12. Алгоритм дій працівника патрульної поліції на місці події: методичні

рекомендації / Д.С. Афонін. Одеса: ОДУВС, 2016. 48 с.

13. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: навчальний посібник / В.В. Серeda, М.П. Гурковський, Ю.С. Назар та ін.; заг.ред. В.В. Середи. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 512 с.

14. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / Д.П. Калаянов, К.С. Ізбаш, Є.В. Додін та ін.; за заг. ред. С.В. Петкова. К. «Центр учбової літератури», 2016. 544 с.

15. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / С.В. Петков, М.В. Лошицький, А.А. Манжула. К.: Центр навчально-методичної літератури, 2015. 240 с.

16. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глухверя та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.

17. Поліцейська діяльність та поліцейські послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: моногр. / Циганов О.Г., Бабич І.С., Бурбій А.В.. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 196 с.

18. Пугач А.В. Теорія і практика застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: монографія / А. В. Пугач, А. О. Собакаръ. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 196 с.

III. Інформаційні ресурси:

21. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

22. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua

23. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

24. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>

25. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>

26. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>

27. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>

28. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>

29. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>

30. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>